

ΑΠΟΘΗΚΗ

ΤΩΝ

ΩΦΕΙΑΜΩΝ ΚΑΙ ΤΕΡΙΠΝΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ.

Ἀριθ. 9.)

(1848. Μάρτιος.)

ΟΙ ΜΑΥΡΟΙ.

Η υποδούλωσις τῆς ἀθλίας ταύτης φυλῆς ἐπή-
 γασεν ἐκ δύο μεγάλων ἱστορικῶν συμβάντων τοῦ
 δεκάτου ἔκτου αἰῶνος· τῶν ἀποικιῶν δηλαδή τῶν
 Ἰσπανῶν εἰς τὴν Ἀμερικὴν, καὶ τῶν προόδων τῶν
 Πορτογάλων εἰς τὰ δυτικὰ παράλια τῆς Ἀφρικῆς.
 Διότι οἱ μὲν Εὐρωπαῖοι, εὐθὺς μετὰ τὴν κατάκτη-
 σιν τοῦ νέου κόσμου, εἶχον ἐννοήσει, ὅτι ἡ φυτικὴ γο-
 νιμότης τῆς Ἀμερικανικῆς γῆς, οὕσα ἀνεξάντλητος
 πηγὴ μεγάλου πλούτου, εἶχε χρεῖαν χειρῶν πρὸς
 καλλιέργειαν· ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ μὲν καταστρεπτικὸς
 πόλεμος εἶχεν ἐξαφανίσει τοὺς αὐτόχθονας λαοὺς τοῦ

νέου κόσμου, οἱ δὲ Εὐρωπαῖοι δὲν ἠδύναντο νὰ ὑπο-
 φέρωσι τὰς ὑπὸ τὸν νοσῶδη τοῦτον οὐρανὸν ἐπιμο-
 χθους ἐργασίας τῆς γεωργικῆς, ὤφειλον νὰ ζητήσω-
 σιν ἀνθρώπους, οἵτινες γεννημένοι ὑπὸ τὴν δεκαε-
 καυμένην ζώνην, ἠδύναντο νὰ καθυποβληθῶσιν εἰς
 τὴν δοκιμασίαν τοῦ Ἀμερικανικοῦ κλίματος· ὡς
 τοιαῦτοι δὲ ἐλογίσθησαν οἱ κάτοικοι τῆς ἐσωτερικῆς
 Ἀφρικῆς, τοὺς ὁποίους ἀνακαλύψασαι αἱ νίκαι τῶν
 Πορτογάλων, μετέφερον κατὰ πρῶτον ἐπὶ τῆς Εὐ-
 ρωπαϊκῆς ἡπείρου. Τὰ λευκὰ λοιπὸν ἔθνη τῆς Εὐ-
 ρώπης ἀπεφάσισαν, ὅτι αἱ μαῦραι αὗται φυλαὶ τῆς

Ἀφρικῆς εἶναι καταδεδικασμένα· νὰ χαρακτηριθῶσιν ὡς δούλοι καὶ νὰ μεταφυτευθῶσιν εἰς τὴν Ἀμερικὴν, ὅπου ἀντικαταστήσασαι τὰς ἐρυθρὰς φυλάς, τὰς ὁποίας τὸ πῦρ καὶ ὁ σίδηρος εἶχον ἐξολοθρεύσει, νὰ καλλιερῶσι τὴν γῆν τοῦ νέου τούτου κόσμου, πρὸς ὄφελος τῶν Εὐρωπαϊῶν κυρίων αὐτῆς.

Οὐ μόνον δὲ ἡ φυσικὴ ἰδιοσυγκρασία τῶν Μαύρων, ἀλλὰ καὶ ἡ ἠθικὴ καὶ κοινωνικὴ αὐτῶν κατάστασις, ἡ θρησκεία, ἡ κυβέρνησις, ὁ οἰκιακὸς βίος, καὶ τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα τῶν φυλῶν τούτων, ἐδείκνυνον αὐτοὺς προσφόρους καὶ δεκτικούς τοῦ νέου αὐτῶν προορισμοῦ· ἐπειδὴ εἰς τὴν Μαυριτανίαν εὕρισκοντο μὲν ὅλα τὰ εἶδη τῶν πολιτευμάτων, ἐνεργούμενα ὁμῶς δι' ἀπεριορίστου ὑπερβολῆς· διότι εἰς τινὰ μὲν μέρη οἱ βασιλεῖς εἶχον δικαίωμα τελείας ἰδιοκτησίας ἐφ' ὅλων τῶν πρωτοτόκων τοῦ κράτους αὐτῶν, ἀλλαχοῦ δὲ τὸ ἐξαιρετικὸν μονοπωλεῖον τῶν γάμων, καὶ εἰς τινὰς ἄλλους τόπους τὴν ἐξουσίαν τοῦ νὰ προσδιορίζωσιν εἰς τοὺς ὑπηκόους αὐτῶν κατ' ἔτος τὰς ἡμέρας καὶ ὥρας, πρὸς δὲ καὶ τὸν τόπον καὶ τρόπον, καθ' ὃν αὐτοὶ δύνανται νὰ εὐθυμῶσιν. Τὰ δὲ προνόμια τινῶν οἰκογενειῶν δὲν ἦσαν ὀλιγώτερον βάρβαρα· διότι εἰς τινὰ μέρη μόνον οἱ εὐγενεῖς ἠδυνάοντο νὰ φρονέωσι καὶ νὰ φάγωσι τὰ κρέατα τινῶν ζώων, ἀλλαχοῦ δὲ ὑπῆρχεν ἀπηγορευμένον εἰς τοὺς ἐκ τῶν κατωτέρων τάξεων πολίτας τὸ νὰ ἔχωσιν ἀκίνητα κτήματα.

Ἄλλὰ καὶ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῶν οἰκογενειῶν δὲν ὑπῆρχον οὐδόλως ἔχνη μετριότητος, ἡ ὁποία δῆποτε ἠθικῆς· πανταχοῦ ἡ πολυγαμία ὑπῆρξεν ἀπεριορίστως ἐπιτετραμμένη, πανταχοῦ οἱ γονεῖς καὶ οἱ σύζυγοι εἶχον δικαίωμα ζωῆς καὶ θανάτου ἐπὶ τῶν τέκνων καὶ τῶν ἰδίων αὐτῶν γυναικῶν, εἰς τινὰ δὲ μέρη τὰ ἀσθενῆ ἢ βεβλαμμένα βρέφη ἐφρονέοντο ἀνηλεῶς, ὡς παρὰ τῆς παλαιᾶς Σπαρτιάταις. Ἡ δὲ Εὐρωπαϊκὴ πανουργία, βοηθημένη ὑπὸ τῆς ἰσχύος, ἐπέτυχεν εὐκόλως νὰ μεταβάλλῃ εἰς ἀντικείμενον ἐμπορίου κοινωνίαν, συγκατεμένην ἐκ τοιούτων στοιχείων καὶ ἐξοιστρομένην ὑπὸ βίαιοτάτων καὶ κτηνωδεστάτων παθῶν.

Οἱ Εὐρωπαῖοι λοιπὸν μεταβάντες ἐπὶ τῶν παραλίων τῆς Ἀφρικῆς, ἠρέθισαν καὶ ἐξῆψαν μέχρι μανίας τὰ σφοδρὰ καὶ κτηνώδη πάθη τῶν βαρβάρων

τούτων λαῶν καὶ ἐπιδεικνύοντες εἰς αὐτοὺς τὰ προἰόντα τῶν Εὐρωπαϊκῶν τεχνῶν καὶ ἐκθαμβίζοντες τὴν παχυλὴν αὐτῶν ἀμάθειαν, ἐπρόσφερον αὐτὰ εἰς τοὺς Μαύρους πρὸς ἀνταλλαγὴν ἐνὸς ἀνθρώπου, ἢ μιᾶς γυναικός· οὗτοι δὲ πλεονέκται τῶν νεωτερισμῶν καὶ ἐξοιστρούμενοι, ὡς πάντες οἱ ἄγριοι, ἀπὸ ἀγαλίνωτον ἐπιθυμίαν πρὸς τὴν κτῆσιν τοῦ ποθουμένου, κατέβαλον πᾶσαν προσπάθειαν καὶ μετεχειρίσθησαν πᾶσαν μηχανὴν διὰ νὰ προμηθευθῶσιν ἀνθρώπους, τοὺς ὁποίους νὰ δώσωσιν εἰς τοὺς Εὐρωπαϊοὺς πρὸς ἀνταλλαγὴν τῶν χειροτεχνημάτων, δι' ὧν οὗτοι ἐδελέαζον τὴν ἀπληστίαν καὶ ἀμάθειαν αὐτῶν. Ἡ δὲ βάρβαρος αὕτη συγκίνησις τῶν τυφλῶν παθῶν τῶν ἀγρίων τούτων λαῶν, μετέβαλεν ἐντὸς ὀλίγου χρόνου τὸ ἔδαφος τῆς Ἀφρικῆς εἰς θέατρον τρομεριώτερον τοῦ κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἐπιτοπίου βαρβαρότητος τῶν λαῶν τούτων· ὅλα τὰ ἔθνη τῆς Ἀφρικῆς ἐτράπησαν εἰς ἐμφυλίους κατ' ἀλλήλων πολέμους διὰ νὰ λάβωσιν αἰχμαλώτους· ἡ μόνη ἐν χρήσει ποιητῆ, τὴν ὁποίαν οἱ ἡγεμόνες καὶ ἀρχηγοὶ τῶν φυλῶν ἐπέβαλον καὶ κατ' αὐτῶν τῶν ἐλαφροτέρων πταισμάτων, ἦτον ἡ δήμευσις τοῦ ἀτόμου τοῦ ἐνόχου, τὸν ὁποῖον ἐπώλουν εἰς τοὺς Εὐρωπαίους. Ὅτε δὲ ὑπῆρχε μὲν ζήτησις κατεπίγουσα ἀριθμοῦ τινὸς ἀνδραπόδων, τὰ δὲ νόμιμα λογίζόμενα ταῦτα μέσα δὲν ἐξήρκουν πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ζητουμένης ταύτης ποσότητος, οἱ ἀρχηγοὶ οὗτοι, ἀρπάζοντες ἀδιακρίτως τοὺς κατοίκους τῶν χωρίων, συνεπλήρουν οὕτω τὸν ὑπὸ τῶν Εὐρωπαϊῶν ζητούμενον ἀριθμὸν. Κατὰ μίμησιν δὲ τῶν ἡγεμόνων καὶ ἀρχηγῶν τῶν φυλῶν, οἵτινες ἐδεκάτιζον τοιοῦτοτρόπως τοὺς ὑπηκόους αὐτῶν, καὶ οἱ εὐγενεῖς ἐλεηλάτουσαν τὰς κατωτέρας τάξεις, οἱ δὲ ἰδιῶται ἐπαγίδεον ἐπίσης ἀλλήλους, οἱ γείτονες, οἱ φίλοι καὶ οἱ συγγενεῖς ἐπροσπάθουν ν' ἀπατήσωσιν ὁ εἰς τὸν ἄλλον διὰ νὰ πωλήσωσιν αὐτὸν εἰς τοὺς Εὐρωπαίους· καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ γονεῖς ἐπώλουν τὰ τέκνα αὐτῶν, πολλάκις καθ' ἣν στιγμήν ταῦτα εἶχον ἤδη συμφωνήσει τὴν πώλησιν τῶν ἰδίων αὐτῶν γονέων.

Κατὰ τὴν διάρκειαν λοιπὸν δύο καὶ ἐπέκεινα αἰώνων, οἱ Μαῦροι τῆς Ἀφρικῆς δὲν εἶχον εἰμὴ μίαν ἐπιθυμίαν, ἐν πάθος, ἐν συμφέρον, μίαν ἐνασχόλησιν, τὴν ἀλλαγὴν τῶν συμπολιτῶν καὶ συγγενῶν αὐτῶν

πρὸς τὰ σκύβαλα τῶν Εὐρωπαϊκῶν χειροτεχνημάτων. Ἐπειδὴ δὲ οἱ ἐξευγενισμένοι Εὐρωπαῖοι, κινούμενοι ὑπὸ θηριώδους αἰσχροκερδείας, κατέβαλον πᾶσαν προσπάθειαν εἰς τὸ νὰ ἐξάπτωσι τὰ πάθη τῶν βαρβάρων τούτων φυλῶν καὶ νὰ βυθίζωσιν αὐτοὺς εἰς ὅσον τὸ δυνατόν κτηνωδεστάτην διαφθορὰν καὶ ἀγρίαν ἀναρχίαν, ἡ φυσικὴ βαρβαρότης τῶν Μαύρων αὐξάνουσα καθ' ἡμέραν, κατεκρήμισε τοὺς ἀθλίους τούτους λαοὺς εἰς κατάστασιν χειροτέραν καὶ τῆς τῶν ἀλόγων κτηνῶν.

Καὶ τὰ μὲν ζωγρούμενα ἀνδράποδα ἐκ τῶν ἐμφυλίων πολέμων, ἐκ τῶν ὑπὸ τῶν ἡγεμόνων καὶ τῶν ἀρχηγῶν τῶν φυλῶν κατὰ τῶν ἰδίων αὐτῶν ὑπηκόων ἐπισήμως πραττομένων ληστειῶν, ἐκ τῶν μεταξὺ συμπολιτῶν καὶ συγγενῶν ἐνδρῶν καὶ προδοσιῶν καὶ ἐκ τῶν δημοσίων ἐγκλημάτων καὶ ἰδιωτικῶν πταισμάτων, τὰ λάφυρα, λέγομεν, ταῦτα τῆς ἐσχάτης διαφθορᾶς, πωλούμενα εἰς τοὺς Εὐρωπαίους, ἐρρίπτοντο ὡς ἐμπορεύματα ἐντὸς πλοίων, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐκυμάτου ἀνευθριάστως αἱ σημαῖαι ὅλων τῶν πεπολισμένων ἐθνῶν τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης. Εἰδικὰ δὲ καταστήματα, συστηθέντα ἐπὶ τῶν παραλίων τῆς Ἀφρικῆς ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν φιλανθρωπῶν καὶ Χριστιανικωτάτων ἡγεμόνων τῆς Δύσεως, μετήρχοντο συστηματικῶς τὴν ἀπάνθρωπον καὶ ὀδελυρὰν ταύτην ληστειάν ὑπὸ τὴν σεμνὴν ὀνομασίαν «καταστήματα τῶν Μαυροεμπόρων» οἱ δὲ σωματέμποροι οὗτοι προητοιμάζον μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν πλοίων τὰ διὰ τὴν ἐπιστροφήν αὐτῶν νέα φορτία, τὰ ὁποῖα πολλάκις φειδωλεύμενοι καὶ ν' ἀγοράσωσι διὰ τῶν μηδαμινῶν Εὐρωπαϊκῶν χειροτεχνημάτων, γεινόμενοι πειραταὶ καὶ παραπλέοντες τὰς ὄχθας τῶν Ἀφρικανῶν ποταμῶν ἠρπάζον ληστρικῶς.

Τινὲς κήρυκες τοῦ Εὐαγγελίου θέλοντες νὰ θεραπεύσωσι μέρος τῶν κακῶν, τὰ ὁποῖα οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν Χριστιανοὶ σωματέμποροι ἐπέφερον κατὰ τῶν μαύρων τούτων φυλῶν, ἐνόμισαν νὰ εἰσάξωσιν εἰς τὴν Ἀφρικὴν τὸ ἰσχυρώτερον μέσον πρὸς πολιτισμὸν, τὴν Χριστιανικὴν δηλαδὴ θρησκείαν, τῆς ὁποίας ἰσχυρὰν καὶ νὰ θεμελιώσωσι περὶ τὰ τέλη τοῦ δεκάτου ὀγδόου αἰῶνος διάφορα καταστήματα. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἡ ὑπὸ τῶν Μαύρων παραδοχὴ τοῦ Χρι-

στιανισμοῦ ἠπάλλει τὴν καταστροφὴν τῶν ὑλικῶν συμφερόντων τῶν σωματεμπόρων, οὗτοι ἠρέθισαν καὶ διήγειραν κατὰ τῶν κηρύκων τῆς ἰδίας αὐτῶν θρησκείας τὰς βαρβάρους φυλάς τῶν Μαύρων, αἰτινες κατέστρεψαν τὰ ἀρτιούστατα ταῦτα θρησκευτικὰ καταστήματα. Οἱ δὲ Χριστιανικώτατοι ἡγεμόνες τῆς Δύσεως, οὐδὲν πολιτικὸν συμφέρον ἐλπίζοντες ἐκ τοῦ ἐν Ἀφρικῇ προσηλυτισμοῦ, δὲν ἐφρόντισαν οὔτε προστασίαν τινὰ πρὸς σύστασιν αὐτοῦ νὰ χρηγησῶσιν, οὔτε τὴν καταστροφὴν τῶν συστηθέντων Χριστιανικῶν καταστημάτων νὰ ἐμποδίσωσιν.

Ἄλλὰ καὶ ἡ ἐντὸς τῶν μνησθέντων πλοίων κατάστασις τῶν ἀθλίων Μαύρων ἦτον ἀνάλογος πρὸς τὰ φιλόδηρα αἰσθήματα τῶν πρεσβευόντων τὴν καθ' ὅλην τὴν οἰκουμένην ἐξάπλωσιν τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ φυσικοῦ δικαίου γελοίων ἀργολόγων τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης· διότι τὸ ἐσωτερικὸν τῶν σωματεμπόρικῶν τούτων πλοίων παρῖστα ἐλεεινὸν θέατρον ἀθλιοτήτων καὶ θλίψεων, φρικωδεστέρων τῶν ὅσας δοκιμάζουσιν οἱ εἰς τὰ περιόρημα ποντόνια τῆς Ἀγγλίας κατακεκλεισμένοι δυστυχεῖς· διότι ὁ ἀπὸ τῆς διαστάσεως τοῦ τόπου καὶ ἡ τροφὴ ἐχορηγεῖτο εἰς τοὺς ἀθλίους Μαύρους διὰ μέτρου ἐπὶ τοσοῦτον φειδωλοῦ καὶ αὐστηροῦ, ὅποιον μόνη ἡ ὀδελυρὰ αἰσχροκερδεῖα γεγυμνασμένων ληστεμπόρων δύναται νὰ φαντασθῇ καὶ νὰ πραγματοποιήσῃ. Τὰ φρικτὰ λοιπὸν ταῦτα βασάνια ἐξ ἐνός καὶ αἱ θλιβεραὶ ἰδέαι αἰωνίου ἐπὶ ξένης γῆς αἰχμαλωσίας ἐξ ἐτέρου, καταναλίσκουσαι τὸ σῶμα καὶ βασανίζουσαι τὸν νοῦν τῶν ἀθλίων Μαύρων, διέφθειρον τοὺς πλείστους αὐτῶν δι' ἀλγεινοτάτων ἀσθενειῶν καὶ διαφοροτρόπων αὐτοχειριάσεων· καὶ τοιοῦτοτρόπως τὰ σωματεμπόρικὰ πλοῖα, ἂν καὶ ἐκδιάζοντα διὰ τῆς ταχυτέρας κινήσεως τὸν διάπλουν αὐτῶν, κατέπλεον ὁμῶς εἰς τοὺς Εὐρωπαϊκούς λιμένας τῆς Ἀμερικῆς φέροντα μόνις τὸ ἥμισυ τοῦ ἐπιβίβασθέντος φορτίου αὐτῶν.

Ἀποβιβάζοντες δὲ τοὺς Μαύρους ἐπὶ τῶν Εὐρωπαϊκῶν παραλίων ἔφερον αὐτοὺς ἀμέσως εἰς τὴν ἀγορὰν, ὅπου ἐξέθετον γυμνοὺς εἰς τὰς λεπτομερεῖς ἐξετάσεις καὶ ὑβριστικὰς αὐτοψίας τῶν ἀγοραστῶν, οἵτινες προσδιόριζον τὴν ἀξίαν αὐτῶν ἀναλόγως τῆς ἡλικίας, τοῦ γένους καὶ τῆς φυλῆς τῶν Μαύρων

και μετεκρίνοντες εις τους αγρους, όπου ηνάγκαζον να εργαζονται την γην, επιβάλλοντες δια τα ελαχιστα πταισματα απανθρωποτάτας και βαρβάρους ποινάς, εξ των αι συνηθέστεραι ησαν η μιστιγωσις και αι επι των χειρών δια πλατέος κοπίνου πληγαί, ενεργούμεναι υπ' αυτών των ιδιοκτητών των αγρών, εκτελούντων έργα δημίου μετα μέγιστης αδιαφορίας και ενώπιον των ιδίων αυτών γυναικών, αιτινες, κινούμεναι βίβια υπό της διαθρυλλουμένης ευχιοθησίας του ωραίου φύλου της Δύσεως, έθεώρουν ως ευχάριστον διασκέδασι την εκτέλεσιν των τοιούτων βαρβάρων ποινών και παρευρισκόμεναι μετά των βρεφών αυτών, έσυνείθιζον αυτά εξ απαλών ονύχων εις τα ύψηλά και ευγενή ταύτα αίσθηματα της Δυτικής ήθικης και φιλάνθρωπίας, ως η πρό οφθαλμών εικονογραφία παριστά.

Τα αποτελέσματα των τοιούτων βαρβάρων καταχρήσεων ωφειλον να ηνα: επίσης φρικτά και όλεθρια: διότι οι Μαύροι, μη δυνάμενοι να υποφέρωσι την άφορητον τυραννίαν και τα σκληρά βάσανα της Ευρωπαϊκής δουλειας, μετεχειρίζοντο κατά των κυρίων αυτών πάντα τα παρ αυτοίς μέσα: έπυρόλουν δηλαδή τας απύθηκας δια να θλάψωσι υλικώς τους κτηματίας, εφαρμάκευον αυτούς και τας οικογενείας αυτών, και πολλάκις ητύχειοντο δια να ζημιώσωσι τους φιλαργύρους αυτών κυρίους. Οι Άγγλοι και Γάλλοι, μετά των όποιων συνηώθησαν άκολούθως και αι λοιπαί Ευρωπαϊκαί κυβερνήσεις, επροκήρυξαν έσχάτως την κατάργησιν της σωματεμπορίας, καταδιώκοντες ως πειρατάς τους μετερχομένους αυτήν· μ' όλα ταύτα η κατασχύνοσα την ανθρωπότητα έδελυρά αυτή ληστεία είσέτι δέν εξέλιπε παντελώς.

ΟΙ ΔΙΔΥΜΟΙ ΤΟΥ ΣΙΑΜ ΝΥΜΦΕΥΘΕΝΤΕΣ.

Όταν εις τό τρίτον φυλλάδιον της Άποθήκης περιεγράψαμεν τό παραδοξότατον και μοναδικόν ίσως τούτο παράδειγμα της φύσεως, δηλαδή την ιστορίαν της ζωής, την επιδειξιότητα και τα ήθη των Διδύμων του Σιάμ, παραστήσαντες και την εικονογραφίαν των παραδόξων τούτων όντων, πολλοί υπέθεσαν δικαίως, ότι ηρανίσθημεν την διήγησιν ταύ-

την εκ μυθιστορικού τινος διηγήματος: αλλά πόσον οι τοιούτοι θέλουσιν έτι μάλλον θαυμάσει μαθόντες, ότι οι Δίδυμοι του Σιάμ και ενυμφεύθησαν και έτεκνοποίησαν και ασχολούνται περι τη γεωργικήν, λαμβάνοντες ενεργητικόν μέρος εις τας πολιτικάς εκλογάς της νέας αυτών πατρίδος. Ίδου τι αναφέρει περι αυτών η γενική έφημερίς της Αύγουστης υπ' αριθ. 322 και ημερομηνίαν 16 Νοεμβρίου 1847.

« Οι Δίδυμοι του Σιάμ Έγκης και Χάγκης, περι των όποιων έγεινε και άλλοτε πολός λόγος, και αιτινες πρό δεκαπέντε περίπου έτών έφάνησαν εις την Εύρώπην και ό Μπουλιβέρος (Buliver) ύμνησεν εις τα ποιήματα αυτου, ζωσιν άκόμη εις τας όμοσπόνδους πολιτείας της Άμερικης, εις την πόλιν Μάουντ—Άιρυ (Mount—Airy) της Δυτικής Καρολίνας. Αυτοί είναι νυμφευμένοι και έχουσιν αρκετά μεγάλας οικογενείας, καθως αναφέρει η έφημερίς Ράλεϊ Ρικρόρτερ (Ralei Recorder). Εις τό πατρικόν αυτών όνομα προσέθετο και την έπωνυμίαν Μπάγκερ (Banker) προς τιμήν τινος ευεργέτου αυτών εκ Νεοβοράκου. Προρίζονται δε τα αναγκαία καταγινόμενοι εις την γεωργικήν και ζωσι μετρίως και οικονομικώς, άγαπούσι τό κυνήγιον και έν γενεί φαίνονται ότι είναι εύτυχεις. Αι γυναίκες αυτών είναι του όόγματος των αναβαπτιστών, και κατάγονται από τιμίους γονείς: οι Δίδυμοι υπάγουσι συνεχώς εις την εκκλησίαν μετά των γυναικών αυτών· ως δε προς τα πολιτικά αυτών φρονήματα είναι Ουίγκοι (whigs) και λαμβάνουσιν αρκετόν μέρος εις τας εκλογάς. »

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΤΩΝ ΚΥΚΛΑΔΩΝ.

(Υπό Ι. Δε-Κιγάλλα.)

Κυκλάδες έκαλούντο κατά την μαρτυρίαν του Πλινίου και Στράβωνος, αι περι τας Αήλας εύρισκόμενοι νήσοι, συμποσούμεναι κατ' αρχάς μέν εις δώδεκα, άκολούθως δε εις τας εξής 14, κατά τον Πλίνιον, δηλονότι, την Άνδρον, Τήνον, Μύκωνον, Σκύρον, Σίφνον, Σέριφον, Πρεπέσινθον (Δεσποτικόν), Κύθνον, Έγλοσθένην (Δήλον), Ρηνίαν, Σύρον, Όλίανρον, Πάρον, και Νάξον. Κατά δε τον Στράβωνα εις τας

εξής 16, δηλ: Νήσον Έλένης (Μακρονήσι), Κέα, Κύθνον, Σέριφον, Μήλον, Σίφνον, Κίμωλον, Πρεπέσινθον, Όλίανρον, Νάξον, Πάρον, Σύρον, Μύκωνον, Τήνον, Άνδρον, και Γύαρρον, εξ των τας τελευταίας ό μέν Άπολλώνιος όνομάζει Μηνοΐδας νήσους, ό δε Σουΐδας συγκατατάττει εις τας Σποράδας. Εις δε τον νυν Νομόν των Κυκλάδων συμπεριλαμβάνονται ού μόνον όλαι αι υπό του Στράβωνος αναφερόμεναι νήσοι, αλλά προς τούτοις και αι νότιαι Σποράδες Πολύκανθρος, Σίκινος, Ίος, Άμοργός, Θήρα, Θηρασία, και Άνάφη, ως και τινες έρημόνησοι. Άπασαι αι νήσοι αυται κείνται μεταξύ της 21, 55', και 22, 50' μοίρας μήκους από τον Μεσημβρινόν των Παρισίων, και μεταξύ της 36, 10', και 38, 3' μοίρας πλάτους. Είναι έν γενεί πετρώδεις και όρειναι, ως λείψανα τόπου πλημμυρισθέντος από την θάλασσαν, συγκείμεναι τό πλείστον μέρος από φλεβόλιθον (gneiss), μικροσχίστην, στεατοσχίστην, τιτανώδη στρώματα, και κοκκόλιθον, άλλαι δε εξ ήφαιστιακών κατά τό μάλλον και ήττον γεννημάτων δηλ: από πιπερίνην, λάβαν, βασάλτον, όξυδιανήν, τόφον, κίσιριν κ. λ. τοιαύται εισίν η Θήρα, Θηρασία, Μήλος και Κίμωλος. Εις όλας δε άπαντώνται πλουτωνικά έναποθέσεις μεμιγμένοι μετ' α μικροσχίστου, και φλεβόλιθου. Κατά τό πλείστον μέρος αι νήσοι αυται είναι γυμναι από δένδρα ού μόνον δια τό πετρώδες της φύσεός των, αλλά και διότι ταύτα είναι αναλόγως όλίγα τον αριθμόν και σποράδην φυτευμένα. Τα άλλα όμως φυτά δέν είναι σπάνια, μάλιστα κατά τον χειμώνα και την άνοιξιν. Ποταμούς φυσικώ τώ λόγω δέν έχουσι, άλλ' υπάρχουν πολλοί χείμαροι, εξ των οι σημαντικώτεροι εισίν οι των νήσων Νάξου, Άνδρου, Κέας, Σίφνου, και Τήνου. Ρύακες δε και άλλα πότιμα ύδατα υπάρχουν έν αφθονία εις όλας τας νήσους, εξαίρουμένων Θήρας, Θηρασίας, και Κιμώλου, όπου ένεκα ελλείψεως βεόντων ύδάτων κάμνουσι χρήσιν του της βροχής εις δεξαμενάς φυλαττομένου. Λίμναι δέν υπάρχουν έν γενεί: εις πολλάς όμως νήσους εύρίσκονται λειβάδια διύγρα και έλωδη άκαλλιέργητα, και πλημμυρίζοντα τον χειμώνα, μάλιστα όταν ηναι πολυμοβρία, και ως εκ τούτου εις τα μέρη ταύτα επικρατούσιν επιδημίες διαλείποντες πυρετοί. Λι-

μένες υπάρχουν πάμπολλοι, εξ των υπερέρχουσι ό της Μήλου, Σύρου, Ναούσης έν Πάρω, και Ίου. Άκρωτήρια υπάρχουν φυσικώ τώ λόγω εις όλας τας νήσους. Πορθμοί ύσαύτως δέν λείπουσι, άλλ' ως τοιούτοι θεωρούνται κυρίως ό της Πάρου και Άντιπάρου, και ό Ίκαρίας λεγόμενος, όστις κείται μεταξύ Τήνου και Ίκαρίας, νήτου της Τουρκίας. Όρη υπάρχουν άναξαιρέτως εις όλας τας νήσους, πλην τα ύψηλότερα εισίν τό του Διός (Δία), Κορώνης και Φαναρίου έν Νάξω, των τώ πρώτων έχει ύψος, κατά Γοττιέρον, πόδας Γαλλικούς 3, 096.

Τό του Πετάλου και τό της Κουβάρας έν Άνδρω.

Τό του Ταικινά έν Τήνω.

Τό του Άγίου Όλιού έν Μήλω, ού τό ύψος είναι, κατά τον αυτόν Γοττιέρον, π. γ. 2, 400.

Τό της Μαρπίσης (Άγίου Όλιού) έν Πάρω, ού τό ύψος π. γ. 2, 370, ως λέγει ό Γοττιέρος.

Τό κλίμα των Κυκλάδων έν έν γενεί εύκρατον ένεκα της γεωγραφικής και άστρονομικής θέσεως, της θαλάσσης, του μετρίου ύψους αυτών, και των επικρατούντων τό θέρος ποντίων άπαρκτιών ανέμων· ώστε τό θερμόμετρον κινείται τον μέν χειμώνα μεταξύ 6-10, τό δε θέρος μεταξύ 18-22, 0 μοιρών Ρωμούρου.

Τον χειμώνα σπανίως χιονίζει, έξεναντίας έρέχει αρκετά, ούχι όμως συνεχώς άλλ' εκ διαλειμμάτων· αι δε βροχαί άρχονται συνήθως κατά τον Όκτώβριον μήνα και τελειώνουσι κατά τον Μάϊον η και προΐμώτερα.

Ός προς την πολιτικήν Γεωγραφίαν των νήσων τούτων, αυται εξ αρχαίων χρόνων κατοικήθησαν από Φοίνικας και Κάρας, τους όποιους εκβαλόντες οι Έλληνες έκτισαν επισήμως πόλεις επ' αυτών και έσχημάτισαν ιδιαίτερα βασίλεια, η πολιτείας, διό πολλάκις βλέπομεν αυτάς συμμαχούσας με τας Άθηνάς· ούτω κατά την μαρτυρίαν του Ηροδότου εις την κατά των Περσών ναυμαχίαν έχον λάβει μέρος διάφοροι νήσοι και ιδίως η Κέα, Νάξος, Κύθνος, Σέριφος, Σίφνος και Μήλος. Τινές δε, ως η Νάξος, υπερισχύουσαι των άλλων έδυνήθησαν προς καιρόν να υποτάξωσι τινας εξ αυτών. Όλοι όμως υπέκυψαν κατά τό μάλλον και ήττον εις την δυναστείαν των Άθηναίων, τινές δε και εις αυτών των

Περσών την εισβολήν. Μετά την ήτταν όμως των Περσών έγιναν ύποτελεις εις την δημοκρατίαν των Αθηναίων. Ακολούθως δε υπέκυψαν εις την κυριαρχίαν των Ρωμαίων, διό μέχρι τούδε σώζονται εις πολλές νήσους επιγραφαι και μνημεία προς τιμήν των Καισάρων, ως και νομίσματα φέροντα τας προτομάς αυτών. Μεταφερθείσης δε της Αυτοκρατορικής έδρας από Παλαιάν εις Νέαν Ρώμην, αι Κυκλάδες έμειναν υπό την Κυριαρχίαν των Βυζαντινών Αυτοκρατόρων· αλλά κατακτηθείσης της αυτοκρατορίας ταύτης υπό των Γαλατών κατά το 1204 έτος, διάφοροι των ευπατριδων Έλλήνων ωφελούμενοι της αδυναμίας του βασιλεύοντος Βωδοϊνού εκηρύχθησαν ήγεμόνες ανεξάρτητοι διαφόρων του Κράτους μερών, και μάλιστα των νήσων· επομένως αναλαβών τας ήνίας του Κράτους ο του Βωδοϊνού αδελφός Έρρίκος, και μη δυνάμενος άλλως πώς να υποτάξη τους ήγεμονίσκους τούτους, επέτρεψεν εις τους αυτού αυλικούς και τους συνδραμόντας εις την κατάκτησιν της Κωνσταντινουπόλεως Ένετους να εκστρατεύσωσι κατά των περιών ο λόγος αυτοχειροτονήτων ήγεμόνων, ιδίοις αναλόμασι και και προς ίδιον αυτών όφελος· όθεν και ως εκ τούτου έυστήθησαν τότε κατά την Ελλάδα διάφορα μικρά κράτη υπό την κυριαρχίαν των ευπατριδων Γαλατών και Ένετων. Μεταξύ δε των Ένετων οτινες επεχείρησαν τοιαύτας εκστρατείας εισίν Ανδρέας ο Γρίττης, ή ως άλλοι λέγουν ο Γίζης, όστις κατέκτησε διαφόρους νήσους και εκ των Κυκλάδων την τε Τήνον και Μύκωνον· και Μάρκος ο Σανούδος, όστις κατ' αρχάς κατέκτησε την Νάξον και ακολουθώς την Πάρον, Αντίπαρον, Θήραν, Ίον, Ανάφη, Κίμωλον, Μήλον, Σίφνον, Σίξινον κ. λ. εις έκαστην των οποίων οικοδόμησε μικρόν τι φρούριον και άφηκε Διοικητήν και ανάλογον φρουράν. Ασφαλήσας ούτω την κατοχήν των κατακτηθεισών νήσων ο Σανούδος ήθέλησε ν' απαλλαχθή και της Ένετικής κυριαρχίας· επομένως κτέρυγεν εις την προστασίαν του Αυτοκράτορος Έρρίκου, όστις υπερασπίσας αυτόν τον ανεγνώρισε και εκήρυξεν ανεξάρτητον κυρίαρχην των περιών ο λόγος νήσων, υπό τον τίτλον Δουκάδος του Αρχιεπελάγου και Πρίγγιπος της Αυτοκρατορίας. Ούτως ο Σανούδος ήγεμόνευσε

δώδεκα έτη αποβιώσας κατά το 1220 έτος, ή δε κυριαρχία μετέθη αλληλοδιαδόχως εις είκοσι και ένα εκ των διαδόχων αυτού, ήγεμονουσάντων κατά συνέχειαν 330 ως έγγιστα έτη, οτε κατά το 1537 κατακτηθείσαι υπό του Όθωμανού Αρχιναύαρχου του και περιβοήτου Ξανθογένους (Barbarossa) όλαι αι νήσοι, έξαιρουμένης της Τήνου, μετέθη τό Δουκάτον, κατά διαταγήν του τότε βασιλεύοντος Σουλτάνου Σουλεϊμάνου Β' εις τον Ίσραηλίτην Ίωσήφ Νάκην, και ούχι, ως τινες τον ονομάζουν, Ίωάν Μιχέ, όστις όμως δεν έτόλμησε να έλθη αυτοπροσώπως εις τό Κράτος του, άλλ' απέστειλεν ως τοποτηρητήν και έπίτροπόν του τον Ίσπανόν νομοπρολύτην Φραγκίσκον Κορονέλλον. Αποβιώσαντος δε του Έβραίου τούτου Δουκάδος, τό μεν Δουκάτον κατηργήθη, αι δε νήσοι μετέβησαν υπό την άμεισον της Όθωμανικής Κυβερνήσεως έξουσίαν, χαίρουσαι όμως προνόμια τινά α καθίστων αυτάς σχεδόν ανεξαρτήτους, όθεν και ως εκ τούτου τους Αίγαιοπελαγίτας οι Όθωμανοί λαγωούς (ταουσαν) μεταφορικώς εις την αυτών γλώσσαν επωνόμαζον, ο σημαίνει ελευθέρους.

Ο χριστιανισμός εισήχθη εις τας Κυκλάδας κατά τον πρώτον αιώνα, συνεργεία του Ευαγγελιστου Αγίου Ιωάννου, όστις εύρισκόμενος εν Πάτμω απέστειλεν εις Νάξον ένα των μαθητων του δια να διδάξη την νέαν θρησκείαν εις την νήσον ταύτην, άφ' όπου πιθανώς διεδόθη ακολουθώς και εις τας άλλας νήσους, εις ως φαίνεται έκαμεν εν γένει μεγάλας προσόδους, καθότι εις την εν Χαλκιδόνι Σύνοδον, συγκροτηθείσαν κατά το 451 έτος, παρευρέθησαν διάφοροι των Κυκλάδων Αρχιερείς.

Κατά δε το 1770 υπέκυψαν προς καιρόν αι του Αιγαιου νήσοι εις την Ρωσικην δυναστείαν, ναυσταθμούντος τότε του Ρωσικου στόλου εν Ναούση της Πάρου, υπό την διεύθυνσιν Αλεξίου του Ορλώφ. Κατά δε τας αρχάς του 1821 έτους έγερθείσαι του ληθαίργου, ανύψωσαν την σημαίν της ελευθερίας και γενναίως έδραξαν των όπλων υπέρ της κοινής της πατρίδος σωτηρίας, όθεν και εις τό νέον της Ελλάδος Βασίλειον συμπεριελήφθησαν, συνιστώσαι νυν ένα των δέκα του Κράτους Νομών συγκείμενον εκ των εξής έπτά επαρχιών, δηλ. της Σύρου, Νάξου, Θήρας, Μήλου, Κέας, Ανδρου, και Τήνου, και έχουσαι κα-

τοίκους ως έγγιστα 119,118, ως εις τον ακόλουθον πίνακα.

Απογραφικός πίναξ του Νομού των Κυκλάδων.

Ανδρες	28,202
Γυναίκες	30,240
Αρρένα παιδιά μέχρι 18 ετών	25,270
Θήλα	26,642
Νέοι άνύπανδροι μέχρι 25 ετών	5,500
Έλλ. δημόται άλλων του κράτους μερών	2,641
Ξένοι	693
Οικογένειαι	23,313
(Έξ αυτών εισίν.)	
Γεωργοί	13,694
Ποιμένες	1,295
Τεχνίται	2,958
Μεγαλέμποροι	26
Μικρέμποροι	1,409
Άλλοι βιομήχανοι	2,652
Κτηματίαι	9,492
Στρατιωτικοί	620
Ναυτικοί	7,962
Δημόσιοι υπάλληλοι	300
Διδάσκαλοι	100
Δικηγόροι	8
Ίατροχειρουργοί	22
Συγγραφείς	8
Ίερείς	634
Μαθηταί σχολείων	5,709
Φυσικώς άνίκανοι	700
Όλικός αριθμός κατοίκων	119,188.

Έκ τούτων δε μόλις 11,400 εισί του Δυτικου δόγματος.

Οί νησιώται ούτοι κατά μεν τον φυσικόν αυτών χαρακτήρα, είναι κατά τό πλείστον μέρος αίματολυμφοτικής εξεως, εύρώστου κράσεως, καλής μεν άλλ' όλίγων χοιραδιώδους διαπλάσεως, ύψηλου μάλλον ή μικρου αναστήματος, ευειδους φυσιογνωμίας, και ζωηρου πνεύματος· κατά δε τον ήθικόν εισί σώφρονες, θρησκοι, έγκρατείς, φιλόπονοι, φιλόξενοι, και εύάγωγοι.

Τά δε προϊόντα των Κυκλάδων εισί σίτος, κρι-

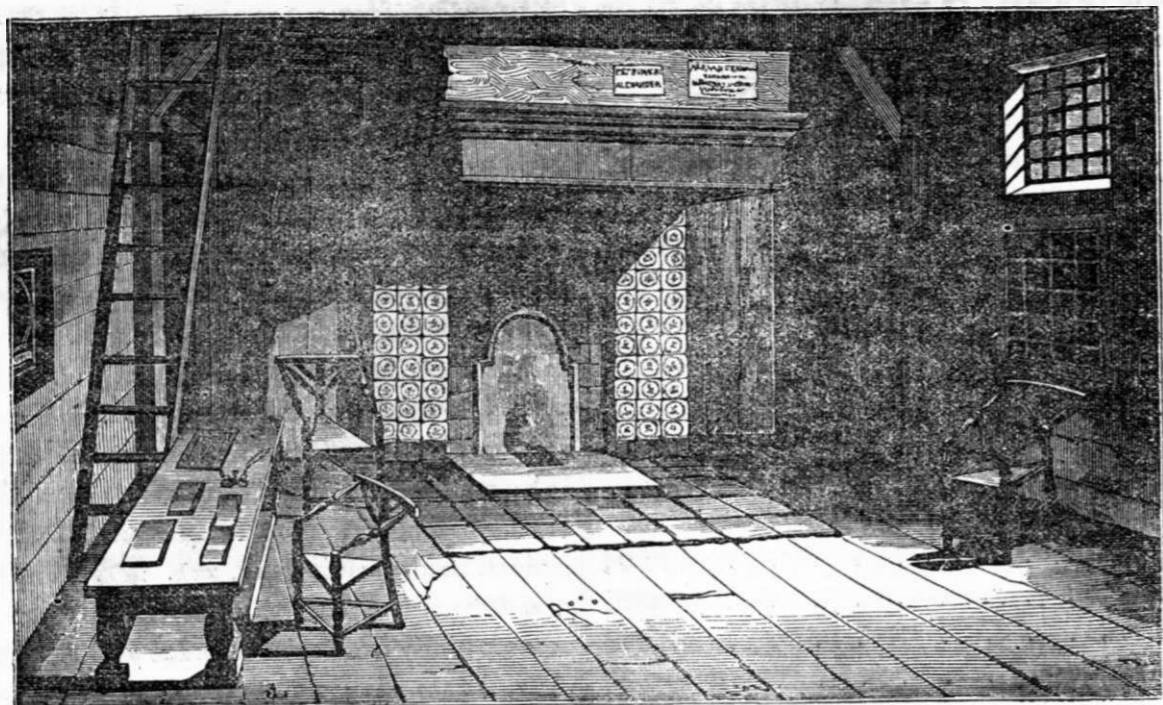
θή, σμιγάδι, σίσαμος, όσπρια, οίνος, έλαιον, κρόμμου, σũκα, κίτρα, πορτοκάλια, κυδόνια, λαιμόνια, βρώδια, ζίζυφα, αμύγδαλα, διαφόρων άλλων ειδών καρποί, λαχανικά, βελανίδιον, ίξος, βαμβάκιον, κρόκος, μέλι, ζώα διαφόρων ειδών, μετάξι, μαλλίον, τυρός, μυζήθρα (κοπανιστή), βούτυρος εις όλίγην ποσότητα· άσβεστος, μηλόπετραι, άσπα, σμυρίγλυς, γύψος, μάρμαρα· μεταλλεία χρυσοũ, αργύρου, μαγνήτου, αντιμονίου, αμιάντου· άλας, σφόγγοι, πόλυποι και άλλα της θαλάσσης προϊόντα· κάλτια, χειρόκτια από μετάξι και από μαλλίον ή βαμβάκιον, φλανέλας, σκούρους, πανία εκ λαμβακίου, πίλους άχύρινους, άγγεϊα πήλινα, ζυμάρια (οϊον μακαράνια κτλ.), γλυκίσματα, οϊον λουκούμια, κτλ. βροσόλια, συρόπια, ρακίον, οινόπνευμα, κτλ. κτλ. Τό έμπόριον, έξαιρουμένης της Σύρου, περιορίζεται εις την μεταφοράν των ιδίων προϊόντων από μίαν εις άλλην νήσον, ή άλλο μέρος του Κράτους, και εις όλίγας τινάς εις την άλλοδαπήν. (άκολουθεϊ)

Η ΕΝ ΣΑΑΡΔΑΜ ΟΙΚΙΑ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΠΕΤΡΟΥ.

Διακόσια έτη παρήλθον άφ' ότου όλοι οι δια της Όλλανδίας διερχόμενοι πάσης τάξεως έθνους και βαθμου περιηγηται, εκκλίνουσι της προς τό Άμστελόδαμον άγούσης όδου, ίνα επισκεφθώσι μετ' εκπλήξεως και σεβασμου την εις τό χωρίον Σααρδάμ εισέτι σωζομένην πενιχράν οικίαν του Μεγάλου Πέτρου. Τοιαύτη δε υπήρξεν ή εις την θέαν του ένδόξου τούτου μνημείου αδιάκοπος συρρόη, ώστε τό βιβλίον, ή ο Μνήμων, ο έμπεριέχων τά όνόματα και γνωμικά των επισκεπτομένων την οικίαν ταύτην περιηγητων, αριθμεί σήμεραν εβδομήκοντα τέσσαρας μεγάλους τόμους, έξακολουθούσης άκαταπαύστως της συνεχείας της εις αυτό έγγραφης.

Η οικία αυτη κτισθείσα εν έτει 1632 υπήρξεν ή κατοικία του μεγάλου Πέτρου, οτε κατά την εν τω χωρίω διατριβήν αυτου ο μέγας ούτος καθιδρυτής της μεγάλης Ρωσικης αυτοκρατορίας έμάνθανε την ναυπηγίαν υπό τά ένδύματα και τό όνομα απλου τεχνίτου.

Τό έσωτερικόν της οικίας διαιρείται εις δύο θαλάμους, εξ ών ο μεν έμπεριεΐχε τό έργοστάσιον του

τεχνίτου τούτου βασιλέως, ὃ δὲ, ὃν καὶ παριστᾷ ἡ παρούσα εἰκονογραφία, τὴν αἰθούσαν, τὸ μαγειρεῖον, τὸ ἐστιατόριον καὶ τὸν κοιτῶνα τοῦ μεγάλου Πέτρου· τὰ δὲ ἐν τῷ θαλάμῳ τούτῳ ἐπιπλα, σωζόμενα μέχρι σήμερον, ἦσαν ὀγκώδης ξύλινος τράπεζα, ὁμοία μεγάλη κλίμαξ, τρία θρόνια ἔχοντα ξυλίνην βράχην καὶ τρίγωνα ξύλινα καθίσματα, ὑπέρογκος τις θερμάστρα, ἐν ἐρμάριον, καὶ μία κλίνη, ἐὰν δύναται τις νὰ ὀνομάσῃ οὕτω, μίαν σανίδα τεθειμένη ἐπὶ μιᾶς ἄλλης ἐντὸς εἶδους τινος σκάφης· ταῦτα δὲ πάντα εἶναι μαῦρα ἐκ τῆς παλαιότητος, σκοληκόβρωτα καὶ σεσηπότα ὑπὸ τοῦ χρόνου· ἀλλ' ἡ ἀνάμνησις τοῦ μεγάλου Πέτρου παριστᾷ εἰς τὰ ὄμματα ὄλων τῶν περιηγητῶν τὴν πενιχρὰν ταύτην οἰκίαν ὡς ἱερὸν ναὸν τῆς μεγαλοφυΐας σπανιστάτων τινῶν μεγάλων ἀνδρῶν, καὶ ἐξηγεῖ σαφῶς τὴν ἐπὶ τοῦ μνημείου τούτου Ὀλλανδικὴν ἐπιγραφὴν λέγουσαν «οὐδὲν τῶν μεγάλων ἀνδρῶν μικρόν.» διαφόροι ἄλλαι ἐπιγραφαὶ διαφόρων ἡγεμόνων καὶ ἄλλων ἐνδόξων περιηγητῶν κατακαλύπτουσι τὴν πενιχρὰν ταύτην οἰκίαν τοῦ χωρίου Σααρδάμ.

Ὁ ἐν μακκαρία τῇ λήξει Ἀλέξανδρος, ἐλθὼν εἰς τὸ χωρίον τοῦτο ἐν ἔτει 1814, ἐνησημένισθη νὰ θέσῃ διὰ τῶν ἰδίων αὐτοκρατορικῶν χειρῶν ἀνωθὶ τῆς

θερμάστρας τῆς οἰκίας ταύτης πλάκα ἐκ λευκοῦ μαρμάρου, ἐπὶ τῆς ὁποίας ὑπῆρχε Λατινιστὶ ἐγκεχαραγμένη χρυσοῖς γράμμασιν ἡ ἐξῆς ἐπιγραφή. «Petro Magno Alexander I. benedictus Imperator, hanc lapidem ipse posuit.» ἦτοι, «Πέτρῳ τῷ «μεγάλῳ Ἀλέξανδρος ὁ Α', ὁ εὐλογημένος Αὐτοκράτωρ, τὸν λίθον τοῦτον αὐτὸς τέθηκε.»

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΩΝ ΦΥΤΩΝ ΕΡΕΘΙΣΙΜΟΤΗΤΟΣ.

Ἐκ τῶν κυριωτέρων μεταξὺ τῶν ζῶων καὶ φυτῶν διαφορῶν εἶναι καὶ τὸ ὅτι, τὰ μὲν ζῶα ἔχουσιν αὐτόματον μεταβατικὴν κίνησιν καὶ αἰσθησεις, τὰ δὲ φυτὰ στεροῦνται τοιούτων ἰδιοτήτων. Μόλον τοῦτο καὶ μεταξὺ τῶν φυτῶν ὑπάρχουσι τινὰ τὰ ὁποῖα εἶναι κατὰ πάντα λόγον περίεργα, ὡς δεικνύοντα ἐπίσης μεταβατικὴν κίνησιν, καθότι ἀπομακρύνονται ἐκ τοῦ τόπου ὅπου ἐφυτεύθησαν· τοιοῦτον φυτὸν εἶναι, λόγου χάριν, ἐκεῖνο ἐξ οὗ λαμβάνομεν τὸ σάλεπιον (salep) τὸ ὅποιον μεταβαίνει ἀπὸ τόπον εἰς τόπον· ἄλλων δὲ τινῶν τὰ φύλλα, ἢ τὰ ἄνθη ἐπιδεικνύουσι κίνησιν, ἧς ἕνεκα λογίζονται ἐρεθισμότητος τινος εὐμοιρῶντα. Τὰ δὲ φυτὰ ταῦτα ὑπὸ τῆς ἐπιβροχῆς τοῦ ἡλίου ἀνοίγουσι τὰ ἄνθη αὐτῶν, ἐγεί-

ρονται, καὶ ἀνυψοῦσι τὰ φύλλα, μετὰ δὲ τὴν τοῦ ἡλίου δύσιν καὶ τὰ φύλλα λαμβάνουσιν ἄλλην τινα θέσιν, καὶ τὰ ἄνθη κλείονται καὶ στρέφουσι πρὸς τὰ κάτω· τὸ δὲ φαινόμενον τοῦτο καλεῖται Ἵπνος τῶν φυτῶν· ἅπαντα τὰ φυτὰ δὲν ἐγείρονται τὴν αὐτὴν ὥραν ἐκ τοῦ ὕπνου, ἀλλ' ἄλλα τινὰ ταχύτερον τῶν ἄλλων· τοῦτο δὲ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν πλείοτον ἢ ὀλιγώτερον ἐρεθισμόν τὸν παρὰ τοῦ ἡλίου εἰς αὐτὰ ἐμποιούμενον.

Τὴν ἐρεθισιμότητα παρατηροῦμεν ἐπὶ τῶν ἐξῆς φυτῶν.

Σχεδὸν ἅπασαι αἱ λεγόμεναι Ἀκάκισαι (Mimosae) εἶναι εὐερέθιστοι, δηλαδή διὰ τῆς ἐπιβροχῆς τοῦ ἡλίου παρατηροῦμεν ἐπὶ τῶν φύλλων αὐτῶν, διαφορὰς κινήσεις· τούτων δὲ ἡ πλέον εὐαίσθητος εἶναι ἡ Mimosa Sensitiva Ἀκακία εὐαίσθητος· τὸ φυτὸν τοῦτο, αὐτομάτως φυόμενον εἰς τὴν Βρασιλίαν, παριστᾷ κομψὸν δενδρίδιον φέρον εὐωδέστατα ἄνθη. Ἐκαστον φύλλον σύγκειται ἐκ πλήθους μικρῶν φυλλιδίων, τὰ ὁποῖα μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου πρὸς τὰ κάτω κλίνουσι, καὶ μετὰ τὴν ἀνατολὴν αὐτοῦ πρὸς τὰ ἄνω ὑψοῦνται. Ἄμα προσψαυσθῆ φυλλιδίον τι καταπίπτει οὗτος ὁ κλόνος, καὶ μετὰ τινὰ ἡσυχίαν πάλιν ὑψοῦται. Τὴν αὐτὴν εὐαίσθησιαν δεικνύει τὸ φυτὸν τοῦτο πρὸς σφοδρὸν ἄνεμον, ἢ βραχδαίαν βροχὴν· ἀφ' οὗ δὲ τὰ φύλλα πρὸς τὰ κάτω ἐκκλίνουσι, γίνονται οἱ μίσχοι τῶν φύλλων τόσον σκληροὶ, ὥστε διαθλῶνται ἅμα θελήσῃ τις νὰ ὑψώσῃ αὐτὰ μετὰ βίας.

Ὅμοια φαινόμενα παρατηροῦμεν ἐπὶ τῆς λεγομένης Ἀγνησῆς ἢ Σεμνησῆς (Acacia casta ἢ pudica) τούτου τοῦ φυτοῦ τὰ φύλλα εἶναι δίχροα, δηλαδή ἐπὶ μὲν τῆς ἄνω ἐπιφανείας τῶν φύλλων, τούτων εὐρίσκονται μικραὶ λευκαὶ κηλίδες, ἐντὸς τῶν ὁποίων ὑπάρχει ἰδιαίτερος μηχανισμὸς ἐλατηρίων· ἐὰν, λόγου χάριν, μία τῶν κηλίδων τούτων διὰ τινος αἰχμηροῦ σώματος, οἷον βελόνης, ἐγγιχθῆ, τίθεται ὅλον τὸ φυτὸν εἰς τρέμηρὰν τινα κίνησιν, ἧτις μόνον μετὰ ἰκανὴν τινα ὥραν καὶ ἡσυχίαν παύει. Ἐπειδὴ λοιπὸν τὸ φυτὸν τοῦτο κατὰ πᾶσαν ξένην προσβολὴν ταράττεται, ὠνομάσθη σεμνή, ἢ ἀγνή. Casta, ἢ Pudica.

Ἄτερον δὲ λίαν περίεργον φυτὸν εἶναι τὸ Hdij-sarum gyrams· τὸ φυτὸν τοῦτο φύεται μὲν εἰς τινὰ

τῆς Ἀμερικῆς μέρη· τὰ δὲ φύλλα αὐτοῦ εὐρίσκονται εἰς παντοτινὴν κίνησιν. Ἄμα ἀνατείλῃ ὁ ἡλῖος ἀνυψοῦνται ταῦτα ἐκ τῆς πρότερον κρεμαμμένης θέσεως, τὴν ὁποίαν τὴν νύκτα δεικνύουσι, καὶ ἡ ἀνύψωσις τῶν φύλλων γίνεται μέχρι τῆς μεσημβρίας. Ἀπὸ δὲ τῆς μεσημβρίας ἄρχεται ἡ τῶν φύλλων κατάβασις διαρκούσα μέχρι τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου. Ἐπειδὴ δὲ τὸ δένδρον τοῦτο ἔχει χιλιάδας φύλλων, καὶ ἐπειδὴ ἕκαστον φύλλον ἐκτελεῖ τὰς αὐτὰς, ὡς εἴπομεν, κινήσεις, παρουσιάζεται περιεργότατον φαινόμενον τῆς φύσεως, δηλαδή ἔλπει τις διαρκῶς τὰς τῶν φύλλων τούτων ποικιλοτάτας κινήσεις. Ἐπὶ τῆς κινήσεως ταύτης ἔχει, ὡς φαίνεται, ὁ ἡλῖος ἐπιβροχὴν, καθότι, ἂν τυχὸν μεταξὺ τῆς ἡμέρας ὁ ἡλῖος σκοτισθῆ, παύουσιν αἱ τῶν φύλλων κινήσεις, μέχρις οὗ ὁ ἡλῖος ἀναφανῆ· αὐτὸ δὲ τοῦτο συμβαίνει ἂν τὸ δωμάτιον, εἰς τὸ ὅποιον τὸ φυτὸν εὐρίσκεται, σκοτισθῆ διὰ μιᾶς.

Εἰς τὴν τάξιν τῶν πλέον εὐαίσθητων φυτῶν ἀνήκει καὶ ἡ Εὐαίσθητος Πτέρις Onoclea sensibilis, φρομένη εἰς τὴν Βιργινίαν καὶ τὴν δυτικὴν Ἰνδίαν· τοῦτο τὸ φυτὸν δὲν ὑποφέρει τὴν δι' ἀνθρωπίνου χειρὸς πρόσψαυσιν, καθότι ἄντις θλίψῃ, ἢ ἐγγίξῃ ἐν φύλλον τοῦ φυτοῦ, ὀλόκληρον τὸ φυτὸν μαραίνεται τὴν ἐπιούσαν.

Εἰς τὸ ἀκρωτήριον τῆς Καλῆς Ἑλπίδος ὑπάρχει μικρόν τι φυτὸν ὀνομαζόμενον Calendula Pluvialis Ὁμβριμὸς Καλενδοῦλα, τὸ φυτὸν τοῦτο προμηγνύει τὴν βροχὴν ἢ τὴν θύελλαν, καθότι ἐν ᾧ τὰ ἄνθη εἶναι εὐώδη καὶ ἠνεωγμένα, γαληνιαίου τοῦ καιροῦ ὄντος, ἢ μὲν τοῦ φυτοῦ εὐωδία ἐλαττοῦται, τὰ δὲ ἄνθη κλείονται, ἅμα ἡ ἀτμοσφαῖρα σκεπασθῆ ἀπὸ νέφη, ἢ ὁ καιρὸς ἀπειλεῖ βροχὴν. Τούτου ἕνεκα οἱ ἐκεῖ κάτοικοι διατηροῦσι τὸ φυτὸν τοῦτο εἰς τὰς οἰκίας, προβλέποντες δι' αὐτοῦ τὴν πλησιάζουσαν βροχὴν, ὡς ἐν τῇ Εὐρώπῃ διὰ τῶν ὑγρομέτρων τῶν παριστάντων ἀνθρωπάριον, τὰ ὁποῖα, ἐν καιρῷ πλησιάζουσης βροχῆς, σκεπάζουσι τὴν κεφαλήν δι' ἀλεξιβρόχου.

Ἄτερον τι φυτὸν δεικνύον τὸν ἀνώτερον βαθμὸν τῆς ἐρεθισιμότητος εἶναι ἡ Dionea Muscipula. Τοῦτο τὸ φυτὸν φύεται εἰς τὰ ἔλη τῆς Καρολλίνης· ἐκ τῆς βίβης αὐτοῦ φύονται φύλλα συγκείμενα ἐκ πολ-

λῶν φυλλιδίων, τὰ ὅποια πάντοτε ἀντικρίζουσι ἀλλήλα ἀνά δύο· εἴαν ἐπὶ τοῦ ἐνὸς φυλλιδίου ἐπικαθῆται ἔντομόν τι, ἢ μυῖα, κώνωψ κτλ. τότε τὸ ἀντικρίζον φύλλον πίπτει μετὰ τοσαύτης ὀρμῆς καὶ ταχύτητος ἐπὶ τοῦ ἄλλου, ὥστε τὸ ἔντομον ἀφεύκτως συλλαμβάνεται· καὶ εἴαν τὸ ἔντομον δὲν ἦσυχάζῃ ἢ δὲν θανατωθῇ, τὰ φύλλα μένουσι κελεισμένα· θανατωθέντος δὲ τοῦ ζώου, ἢ ἐντελῶς ἡσυχάζοντος, ἀνοίγουσι πάλιν, καὶ οὕτως ἐξακολουθεῖ δι' ἐκάστης προσβολῆς τὸ αὐτὸ φαινόμενον· εἴαν δὲ τὰ φύλλα ἐγγιχθῶσι διὰ βελόνης ἢ δι' ἄλλου αἰχμηροῦ ὀργάνου, τὸ φυτὸν ἀποκρίνει ἐντὸς ἰδιαιτέρων νεκταροφόρων ἀγγείων, γλυκύ τι βρευστὸν καὶ ὑπ' αὐτοῦ τὰ ἔντομα ἐλκύονται, ὥστε εἰς ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἡμέρας εὐρίσκεται τὸ φυτὸν εἰς παντοτινὴν ἀσχολίαν, τὴν τῶν ἐντόμων ἀλίευσιν, καὶ ἐκ τούτου ὠνομάσθη Μυιάγρα (Muscipula). Τὸ φυτὸν τοῦτο ἔνεκα τῆς σπανιότητος αὐτοῦ ἠγοράσθη πρὸ εἴκοσι σχεδὸν ἐτῶν διὰ 200 ἕως 250 τάλληρα, καθότι ἡ θῆρα τοιούτων περιέργων φαινομένων ἐπέσυρε τὴν προσοχὴν ὄλων τῶν ἀνθρώπων· τὴν δὲ σήμερον δύναται τις νὰ προμηθευθῇ αὐτὸ δι' ὀλίγων μόνον φράγκων· ἕτερον περίεργον φαινόμενον τούτου τοῦ φυτοῦ παρατηρήθη εἰς τὴν τῶν καρπῶν ὠρίμασιν· διότι ὁ καρπὸς αὐτοῦ ἐκρηγνύμενος διὰ μιᾶς μετὰ δυνατοῦ κρότου, ὡς βοή πυροβόλου, ἐκσφενδονίζει μετὰ τοσαύτης δυνάμεως τοὺς σπόρους αὐτοῦ, ὥστε οὗτοι μεταφέρονται ἐπὶ μακροῦ διαστήματος, καὶ εἴαν τις τύχῃ πλησίον ἤθελε τραυματισθῆ βαρέως.

(ὑπὸ Ξ. Λάνδερερ).

Γ. ΠΑΡΑΒΟΛΗ.

Τὸ Μῆλον.

Ἡ ἀρχιταμίας τοῦ βασιλέως Ἡρώδου ἐνεδύετο πορφύραν καὶ βύσσον, καὶ ἔζη πάσας τὰς ἡμέρας λαμπρῶς καὶ ἐν εὐφροσύνῃ. Καὶ ἤλθε ποτε πρὸς αὐτὸν ἀπὸ μακρῆς γῆς φίλος, τὸν ὅποιον ἐκ παιδικῆς ἡλικίας ἐγνώριζε, καὶ τὸν ὅποιον δὲν εἶδεν ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν. Καὶ ὁ ἀρχιταμίας παρεσκεύασεν εἰς αὐτὸν δεῖπνον μέγαν, καὶ ἐκάλεσε πάντας τοὺς φίλους αὐτοῦ. Εἰς τὴν τράπεζαν παρετέθησαν πολλὰ καλὰ βρώματα ἐπὶ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ πολλὰ βαρύτιμα σκεῦη μετὰ μύρων καὶ οἴνων παντοδαπῶν.

Καὶ ὁ ἀρχιταμίας ἐκάθητο εἰς τὰ ἄνω τῆς τραπέζης καὶ ἔχαιρε, καὶ ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ ἐκάθητο ὁ φίλος αὐτοῦ, ὁ ἀπὸ μακρῆς γῆς ἐλθὼν. Καὶ ἔφαγαν, καὶ ἔπιαν, καὶ ἐχορτάσθησαν.

Τότε εἶπε πρὸς τὸν ἀρχιταμίαν τοῦ βασιλέως Ἡρώδου ὁ ἀνὴρ, ὁ ἀπὸ μακρῆς γῆς ἐλθὼν· τοιαύτη λαμπρότης καὶ μεγαλοπρέπεια, ὅποια εἰς τὸν οἶκόν σου, δὲν φαίνεται παντάκασιν εἰς τὴν χώραν μου. Καὶ ἐπήνεσε πᾶσαν τὴν μεγαλοπρέπειαν, καὶ ἐμακάρισεν αὐτὸν εὐδαίμονα ὑπὲρ πάντας τοὺς ἀνθρώπους ἐπὶ τῆς γῆς.

Ὁ δὲ ἀρχιταμίας τοῦ βασιλέως ἔλαβε μῆλον ἀπὸ χρυσοῦ τινος σκεύους· καὶ τὸ μῆλον ἦτο μέγα καὶ ὠραῖον καὶ ἐρυθρὸν ἐξωθεν, ὡς πορφύρα. Καὶ ἔλαβε τὸ μῆλον, καὶ εἶπεν· ἰδοὺ, τὸ μῆλον τοῦτο ἀνεπαύετο ἐπὶ χρυσοῦ, καὶ ἡ μορφή αὐτοῦ εἶναι ὠραιότατη. Καὶ ἔδωκεν αὐτὸ εἰς τὸν ξένον καὶ φίλον τὸν ἀπὸ παιδικῆς ἡλικίας. Ὁ δὲ ξένος ἔκοψε τὸ μῆλον, καὶ ἰδοὺ εἰς τὸ μέσον αὐτοῦ ἦτο σκώληξ.

Τότε ὁ ξένος ἀπέθλεψε πλαγίως πρὸς τὸν ἀρχιταμίαν· ὁ δὲ ἀρχιταμίας ἐκύτταξε κατὰ γῆς, καὶ ἐστέναξε.

ΑΝΕΚΔΟΤΟΝ.

Ἄγγλος τις λοχαγὸς καταραγὼν ὅλην αὐτοῦ τὴν περιουσίαν κατέφυγεν ὑπὸ τὴν προστασίαν παλαιοῦ τινος φίλου, ὅστις ὑπεδέχθη αὐτὸν εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ· ἀλλ' ὁ οἰκοδεσπότης οὗτος μέλλων νὰ μεταβῇ διὰ τινος μῆνας εἰς τὴν ἐξοχὴν καὶ μὴ δυνάμενος νὰ συμπαραλάβῃ μεθ' ἑαυτοῦ τὸν λοχαγὸν ὄντα ἀσθενῆ, ἀφῆκεν αὐτὸν ὑπὸ τὴν φροντίδα γραίας τινος ὑπηρέτιδος, εἰς τὴν ὁποίαν ἐνεπιστεύετο τὴν φύλαξιν τῆς οἰκίας αὐτοῦ ὡσάντις ἀνεχώρει· πρωίαν δὲ τινὰ ἢ καλὴν γραίαν ὀνειρευθεῖσα κατὰ τὴν παρελθούσαν νύκτα ὅτι ὁ λοχαγὸς ἀπέθανεν, εἰσῆλθε πολλὰ ἐνωρίς εἰς τὸν θάλαμον αὐτοῦ διὰ νὰ βεβαιωθῇ, ἀλλὰ βλέπουσα αὐτὸν εἰς τὴν ἰδίαν κατάστασιν, ἐξῆλθε διὰ νὰ φροντίσῃ διὰ τινὰς ὑποθέσεις αὐτῆς, λησμονήσασα νὰ κλείσῃ τὴν θύραν.

Οἱ καθαρισταὶ τῶν καπνοδόχων συνθίζουσιν ἐν Λονδίῳ νὰ εἰσέρχονται λαθραίως εἰς τὰς ἀκατοικητούς οἰκίας διὰ νὰ συνάγῃσι τὴν ἀσβόλην, τὴν ὁποίαν ἐμπορεύονται· δύο λοιπὸν ἐξ αὐτῶν παρατη-

ρήσαντες πρὸ τινῶν ἡμερῶν τὴν ἀπουσίαν τοῦ οἰκοδεσπότητος καὶ θηρεύοντες τὴν εὐκαιρίαν τοῦ νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν οἰκίαν ταύτην, ἄμα εἶδον ἐξεληθῶσαν τὴν γραίαν, εἰσῆλθον καὶ εὐρόντες ἠνεωγμένον τὸν θάλαμον τοῦ λοχαγοῦ, χωρὶς νὰ παρατηρήσωσιν αὐτὸν κείμενον ἐπὶ τῆς κλίνης, ἐπήδησαν ταχέως ἀμφοτέρωθεν ἐνδον τοῦ καπνοδόχου· ἡ δὲ θῆρα τῶν δύο μύρων τούτων ὄντων, φωτιζομένου μάλιστα τοῦ θαλάμου ἀμυδρῶς, ἐπροξένησε τοσοῦτον τρόμον εἰς τὸν λοχαγόν, ὥστε περιτυλιχθεὶς εἰς τὰς σινδόνας αὐτοῦ δὲν ἐτόλμα νὰ κινήσῃ.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἔφθασε καὶ ὁ ἰατρός τοῦ ἀσθενοῦς καὶ πλησιάσας μετὰ σοβαρότητος εἰς τὴν κλίνην ἔκραξεν αὐτὸν ἐξ ὀνόματος· ὁ λοχαγὸς ἀναγνωρίσας τὴν φωνὴν τοῦ ἰατροῦ, ἀνέστυρε μὲν τὴν σινδόνα καὶ ἐθεώρησεν αὐτὸν μετὰ παραφόρου βλέμματος, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη νὰ ὀμιλήσῃ· ὁ δὲ ἰατρός λαβὼν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἠρώτησεν αὐτὸν, πῶς ἔχει; κακῶς, ἀπεκρίθη ὁ λοχαγός, ἀπόλωλα, οἱ δαίμονες εἰσιμάζονται γὰρ μὲ ἀρπάσσωσιν ἐδῶ! ἐδῶ! εἶναι κεκρυμμένοι (δεικνύων τὸν καπνοδόχον) ἀλλ' ὁ ἰατρός, ὅστις ὦν ἄνθρωπος τοῦ συρμοῦ, δὲν ἐπίστευε τὴν ὑπαρξίν τῶν δαιμόνων, σείων τὴν κεφαλὴν καὶ ἐξετάζων τὸν σφυγμὸν τοῦ πάσχοντος, αἱ ιδέαι σου, λέγει πρὸς αὐτὸν, λοχαγε, εἶναι συγκεχυμέναι· πάσχεις ἀπὸ ἐξαψίν ἐγκεφάλου· παῖσον τοὺς λίθους, ἰατρε, ἀπεκρίθη τρέμων ὁ λοχαγός, παρήλθεν ὁ καιρὸς τῶν ἀστεϊσμών· δύο δαίμονες εἶναι κεκρυμμένοι ἐνδον τοῦ καπνοδόχου· αἱ ιδέαι σου εἶναι ἀσυμπεεῖς, ἐπανελάθεν ὁ ἰατρός, καὶ ἰδοὺ θέλω σὲ ἀποδείξει τούτο πραγματικῶς.

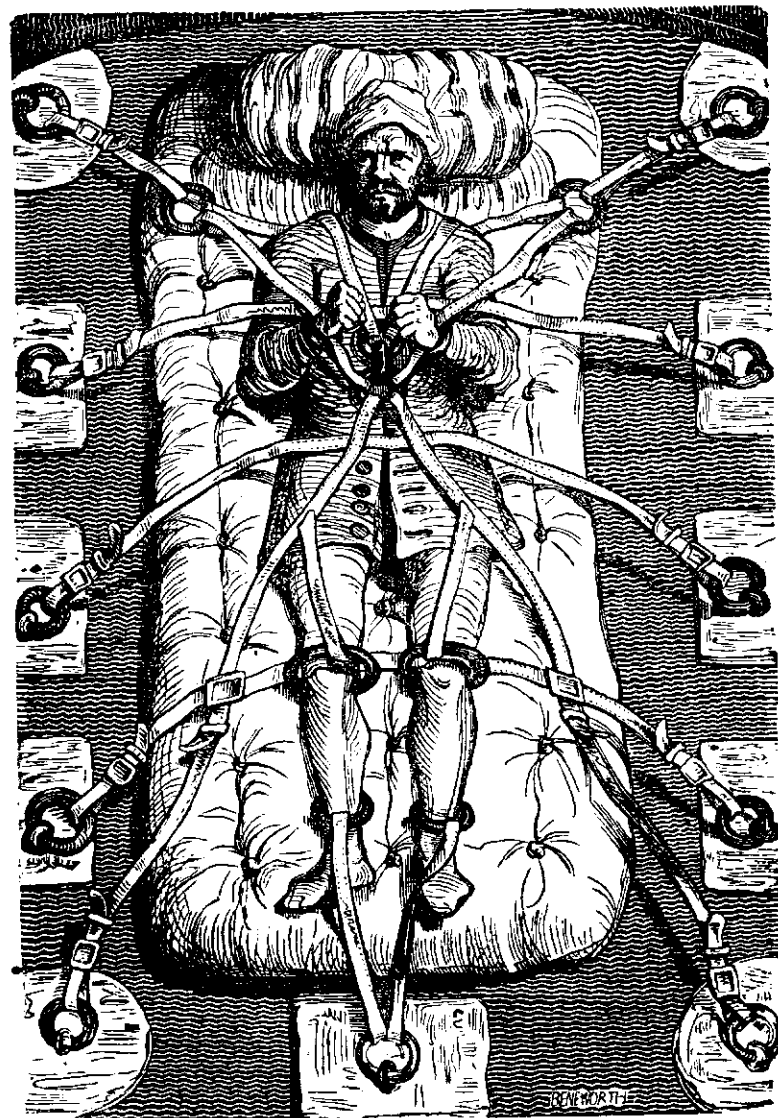
Ἀλλὰ καθ' ἣν στιγμὴν ὁ ἰατρός ἐγερεθεὶς ἐπλησίασε πρὸς τὸν καπνοδόχον, οἱ καθαρισταὶ πληρώσαντες ἤδη ἀσβόλης τὸν σάκκον αὐτῶν, ἔρριψαν κάτω, κατόπι δὲ ἐπήδησαν καὶ αὐτοί· καὶ ὁ μὲν λοχαγὸς καλυφθεὶς ὑπὸ τὸ ἐφάπλωμα αὐτοῦ, ἀπεσύρθη ἡσυχῶς πρὸς τοὺς πόδας τῆς κλίνης καὶ ἐκρύθη ὑπ' αὐτήν, φωνάζων πρὸς τοὺς δαίμονας νὰ εὐχαριστηθῶσι λαμβάνοντες ἀντ' αὐτοῦ τὸν ἰατρόν, ὅστις δὲν πιστεύει εἰς τὴν ὑπαρξίν αὐτῶν· ὁ δὲ ἰατρός ἀκίνητος ἐκ τοῦ τρόμου αὐτοῦ, ἐζήτηε νὰ ἐνθυμηθῇ προσευχὰς τινὰς, τὰς ὁποίας ἐγνώριζε νέος ἔτι ὦν· στρέφων δὲ πρὸς τὸν ἀσθενῆ διὰ νὰ ζητήσῃ παρ' αὐτοῦ βοήθειαν, ἐξεπλάγη μὴ βλέπων αὐτὸν ἐπὶ τῆς κλίνης αὐτοῦ· παρατηρήσας δὲ κατὰ ταύτην τὴν

στιγμὴν, ὅτι ὁ εἰς τῶν καθαριστῶν ἐσῆκωνεν ἐπὶ τῆς βράχης αὐτοῦ τὸν σάκκον τῆς ἀσβόλης, ἐπίστευσεν, ὅτι ἐνδον τοῦ σάκκου τούτου ὑπάρχει ὁ λοχαγός, καὶ τρέμων μὴ τεθῆ αὐτὸς εἰς τὸν σάκκον τοῦ ἐτέρου δαίμονος, δι' ἐνὸς πηδήματος εὐρέθη κάτω τῆς κλίνης τῆς οἰκίας καὶ ἐξεληθὼν εἰς τὴν ὁδὸν ἔκραξε μεγαλοφώνως, βοήθεια! βοήθεια! οἱ δαίμονες ἤρπασαν τὸν φίλον μου λοχαγόν.

Τὸ πλήθος συνέβρευσσε πανταχόθεν, ὁ ἰατρός δακτυλοδεικτεῖ τὴν οἰκίαν καὶ ἐνθάρρυνε τὸν λαὸν νὰ εἰσέλθῃ, ἀλλὰ κἀνεὶς δὲν ἐτόλμα ν' ἀναβῆ πρῶτος· οἱ δὲ καθαρισταὶ ἀκούοντες τὴν εἰς τὸν δρόμον ταραχὴν καὶ φοβηθέντες μὴ συλληφθῶσιν, ἀφίνουσι τὸν σάκκον τῆς ἀσβόλης ἐν τῷ μέσῳ τῆς κλίνης τῆς οἰκίας καὶ ἀναβάντες ἐκρύθησαν ἐπὶ τῆς στέγης· ὁ δὲ λοχαγὸς στενοχωρούμενος ὑπὸ τὴν κλίνην καὶ μὴ βλέπων πλέον τοὺς δαίμονας, ἐξεληθὼν ὤρμησε νὰ φύγῃ ταχέως ἐκ τῆς οἰκίας ταύτης· τρέχων δὲ βιαίως καὶ κυριευμένος ὑπὸ τοῦ φόβου, δὲν εἶχε παρατηρήσει τὸν ἐπὶ τῶν βαθμίδων τῆς κλίνης σάκκον τῆς ἀσβόλης, καὶ προσκόψας συνεκλύθη μετ' αὐτοῦ μέχρι τῆς ἐσχάτης βαθμίδος τῆς κλίνης· πληρωθεὶς δὲ ἀσβόλης ἐγείρεται καὶ φύγει δρομαίως ἔξω τῆς θύρας· ἡ δὲ φρίκη τοῦ λαοῦ αὐξάνει ὑπὸ τῆς θῆρας τοῦ κατεσθλωμένου ὠχροῦ καὶ τρέμοντος λοχαγοῦ· ὁ ἰατρός ἀναγνωρίζει μὲν τὸν φίλον αὐτοῦ, ἀλλ' ὅλος κάτοχος ὑπὸ τοῦ τρόμου κρύπτεται εἰς τὸ πλήθος διὰ ν' ἀποφύγῃ τὴν θῆραν αὐτοῦ· ἐπὶ τέλους ἡ ἀστυνομία προσθάτασα εἰσέρχεται εἰς τὴν οἰκίαν, συλλαμβάνει τοὺς καθαριστὰς τῶν καπνοδόχων καὶ δεικνύουσα αὐτοὺς εἰς τὸ πλήθος, κατέπαυσε τὸν θόρυβον καὶ τὸν τρόμον, καὶ πάντες ἐπέσθησαν εἰς τὴν ἀλήθειαν τοῦ συμβεβηκότος, πλὴν τοῦ ἰατροῦ, ὅστις ἐπέμενε λέγων, ὅτι οἱ καθαρισταὶ οὗτοι ἦσαν ἀληθεῖς δαίμονες, καὶ ἐπὶ τέλους κυριευθεὶς ὑπὸ τῆς μονομανίας ταύτης ἀπέθανε παράφρων ἐν τινὶ τῶν νοσοκομείων τῆς πρωτευούσης.

Ο ΒΑΣΙΛΟΚΤΟΝΟΣ ΔΑΜΙΕΝΣΟΣ.

Τὰ πνεύματα εὐρίσκοντο ἐν τῇ Γαλλίᾳ εἰς μέγιστον ἀναδρασμὸν περὶ τὰ μέσα τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, διάφορα δὲ αἷτια συνέτρεχον εἰς τὸ νὰ κρατῶσιν εἰς ἀδιάκοπον ταραχὴν τὴν κοινὴν γνώμην·

διότι ισχυροί μὲν λογομαχίαι ἐξηκολούθουν μεταξύ τῶν Ἰανсениστῶν καὶ τῶν Μολινιστῶν ἢ Ἰησουϊτῶν, αἱ δὲ βουλαὶ καὶ ὁ κλῆρος ἐνήργουν φανεράς κατ' ἀλλήλων ἐχθροπραξίας ἕνεκα θρησκευτικῶν καὶ πολιτικῶν ζητημάτων, ἢ δὲ κυβέρνησις ἐπεμβῆσα αὐτόκλητος καὶ ἐνεργήσασα αὐθαιρέτως καὶ κατὰ τῶν δύο φατριῶν, οὐδὲν ἄλλο εἶχε κατορθώσει, εἰμὴ νὰ ἀξήρη τὰς κατακραυγὰς ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, ἢ δὲ οἰκονομικὴ κατάστασις τοῦ κράτους εὐρίσκετο εἰς ἀπελπισίαν, οἱ φόροι ἦσαν βαρῦτατοι, καὶ ὁ μετὰ τῆς Ἀγγλίας πόλεμος ἐπρομηνύετο ὑπὸ δυσἀρέστους οἰωνούς. Ἡ γενικὴ λοιπὸν δυσἀρέσκεια ἐξηπλοῦτο αὐξανομένη καὶ ὑποτροφομένη ἀπὸ πάσης περιστάσεως, διότι οὕτω περιπεπλεγμένων τῶν πραγμάτων,

ὁποῖον δῆποτε μέτρον καὶ ἂν ἐλαμβάνετο, ὑπῆρχεν ἀδύνατον νὰ διαφύγη τὴν κοινὴν ἐπίκρισιν καὶ ἀπαρέσκειαν· ὁποῖου δῆποτε χαρακτήρος ἄνθρωπος παρωζύνετο, ὅλαι αἱ φαντασίαι ἦσαν ἐξημμέναι, ὅλα τὰ πνεύματα ἀνήσυχτα, καὶ οἱ γενικοὶ ψιθυρισμοὶ δὲν καθήπτοντο πλέον τῶν ὑπουργῶν, ἀλλ' ἀνέβαινον μέχρι τοῦ ἰδίου θρόνου.

Τὴν δὲ πέμπτην Ἰαννουαρίου τοῦ ἔτους 1757 περὶ τὰς ἑξ ὥρας μετὰ μεσημβρίαν, ὅτε ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας Λουδοβίκος ΙΕ'. ἐπέστρεφεν ἐκ Βερσαλλῶν εἰς Τριανῶν, ἄνθρωπός τις διασχίσας τὴν στοιχάδα τῶν Ἑλβετῶν σωματοφυλάκων, καὶ ὠθήσας τὸν Δοῦκα τοῦ Αἰγιένου καὶ τὸν διάδοχον τοῦ θρόνου, ἐπληξε διὰ μαχαιριδίου τὸν βασιλέα εἰς τὴν δε-

ξιαν πλευράν α μὲ ἐπέφερον βαρεῖαν πυγμῆν, ἐφώναξεν εὐθύς ὁ Λουδοβίκος ἀλλὰ θείς τὴν χεῖρα ὑπὸ τὸν ἐπενδύτην αὐτοῦ καὶ ἐκβαλὼν καθημαγμένην εἶπεν, εἶμαι τετραυματισμένος, καὶ στραφεὶς ἐν τῷ ἄμα καὶ ἰδὼν πλησίον αὐτοῦ ἄνθρωπον ἀκινήτως ἰστάμενον καὶ ἔχοντα τὸν πῖλον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς « οὗτος εἶναι ὁ πλῆξας με, ἔκραξε, συλλάβετε αὐτόν, ἀλλὰ μὴ κακοποιήσητε » καὶ ὁ μὲν βασιλοκτόνος συνελήφθη ἀμέσως, τὸ δὲ τραῦμα ὄν ἐπιπόλαιον ἐθεραπεύθη εὐκόλως.

Κατὰ τὴν ἀνάκρισιν ἀνεφάνη ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος ὠνομάζετο Ῥοβέρτος Φραγκῖσκος Δαμιένσος, γεννημένος εἰς τὴν ἐπαρχίαν Ἀβρῶν καὶ ἐκ ποταπῆς τάξεως· φύσει δὲ πρὸς τὸ κακὸν ἐπιρρέπης, διῆγε κατ' ἀρχάς ὡς οἰκιακὸς ὑπηρέτης βίον ἀσημον καὶ ἄθλιον.

Διωχθεὶς δὲ ἀπὸ διαφόρους οἰκίας ἕνεκα μέθης, ἀπιστίας περὶ τὴν ὑπηρεσίαν καὶ θρασυτήτος αὐτοῦ, ἀπέζη περιπλανώμενος ἀνεὺ ἐπαγγέλματος· κατὰ δὲ τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν ἀπεπειράθη κατὰ τῆς ζωῆς τοῦ βασιλέως, ἢ μόνη αὐτοῦ περιουσία συνίστατο εἰς μεγάλην ποσότητα μετρητῶν χρημάτων, τὰ ὅποια εἶχεν ὑπεξαίρεισε παρὰ τοῦ τελευταίου αὐτοῦ κυρίου. Ἄνθρωπος δὲ τοιοῦτος ἀποπειρώμενος τὴν ἐκτέλεσιν τοιοῦτου κακούργηματος, ὤφειλε πιθανῶς νὰ θεωρηθῆ, ὡς τὸ ὄργανον ἄλλων ἐπισήμων συνεόχων, καθὼς καὶ κατ' ἀρχάς πάντες ὑπέθεσαν. Ἀλλὰ μετὰ ταῦτα ἀπεδείχθη προφανῶς, ὅτι ὁ Δαμιένσος ἐκινήθη εἰς τὴν πράξιν ταύτην ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ ἀνεὺ προτροπῆς τινός τῶν κατασπαρattόντων κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν τὴν Γαλλίαν πολιτικῶν κομμάτων· αἱ ἀποκρίσεις, τὰς ὁποίας ἔδιδεν εἰς ὅλας τὰς ἀνακριτικὰς ἐρωτήσεις, καθὼς καὶ μία ἐπιστολή, τὴν ὁποίαν εἶχε γράψει πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ εἰς τὴν ὁποίαν ἐφαίνετο ἐξ ὀλοκλήρου κατειλημμένος ὑπὸ πολιτικῶν ἰδεῶν, ἀπέδειξαν ἐναργῶς, ὅτι τὸ ἐγκλημα αὐτοῦ δὲν προήρχετο ἐκ συνωμοσίας πολιτικῆς φατριάς, ἀλλὰ ἦτον ἐξ ἐκείνων τῶν πολυαριθμῶν ἐγκλημάτων, τὰ ὅποια μᾶς ἀναφέρει πανταχοῦ ἢ ἱστορία· ἢ κεφαλὴ δηλαδὴ τοῦ ἀνθρώπου τούτου ἐκθερμανθεῖσα ὑπὸ τῶν πανταχοῦθεν ἐπαναλαμβανομένων πολιτικῶν κατακραυγῶν, καὶ τῆς

πανταχοῦ ἐπικρατούσης γενικῆς τοῦ ἔθνους δυσἀρεσκείας, ὠθήσε τὸν Δαμιένσον, προδιατεθειμένον ὡς ἐκ τοῦ φυσικοῦ αὐτοῦ διοργανισμοῦ, εἰς τὸ νὰ παραδεχθῆ τὰς ὀλεθρίους ταύτας ἐντυπώσεις, νὰ ὑποθάλη καὶ ἀναπτύξῃ αὐτὰς διὰ τῆς μελέτης, καὶ ἐπὶ τέλους νὰ τολμήσῃ κατὰ τὴν ὁρμὴν τῆς παρφορᾶς αὐτοῦ τὴν ἀπόπειραν τοῦ τοιοῦτου ἐγκλήματος. Διηγοῦνται μάλιστα περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἐνίοτε τὸ αἷμα συρρέον εἰς τὸν ἐγκέφαλον, ἔρριπτεν αὐτὸν εἰς φρενῆρη κατάστασιν, ἀπὸ τῆς ὁποίας ἀπηλλάττετο διὰ τῶν ἀφαιμάξεων· τὴν δὲ παραμονὴν τῆς ἐκτελέσεως τοῦ ἐγκλήματος εἶχε ζητήσει ἰατρόν τινα διὰ νὰ φλεβοτομήσῃ αὐτόν, καὶ ὠμολόγησε κατὰ τὴν ἀνάκρισιν, ὅτι ἐὰν τότε ἐφλεβοτομαίτο, δὲν ἤθελε γενῆ βασιλοκτόνος, καὶ ὅτι σκοπὸς αὐτοῦ δὲν ἦτο νὰ φονεύσῃ τὸν βασιλέα, ἀλλὰ νὰ ἐκφοβήσῃ καὶ νὰ φέρῃ αὐτὸν εἰς συναίσθησιν τῆς ἀνάγκης τοῦ νὰ τακτοποιήσῃ τὴν κυβέρνησιν καὶ ν' ἀποκαταστήσῃ τὴν ἡσυχίαν καθ' ὅλην τὴν ἐπικράτειαν.

Εἰς ταῦτα τὰ ἐκ τῆς παραφορᾶς τοῦ λογικοῦ αἵτια, τὰ κινήσαντα τὸν Δαμιένσον εἰς τὸ ἐγκλημα τῆς βασιλοκτονίας, ἀνεμιγνύετο καὶ τις φιλοδοξία· καθότι εὐρισκόμενος εἰς τὴν Φλανδρίαν κατὰ τὸν Νοέμβριον μῆνα τοῦ ἔτους 1756, ἔλεγε πρὸς τινὰς τῶν γνωρίμων αὐτοῦ « ἐὰν ἐπιστρέψω εἰς τὴν Γαλλίαν... ναί! θέλω ἐπιστρέψω καὶ θέλω ἀποθάνει ἐκεῖ· ἀλλὰ καὶ ὁ μεγαλύτερος τῆς γῆς θέλει ἀποθάνει· καὶ θέλετε ἀκούσει νὰ διηγῶνται μέγαρα περὶ ἐμοῦ » ἐν καιρῷ μάλιστα τῶν τοιούτων παραφορῶν αὐτοῦ ἐπεχείρησε νὰ καταστρέφῃ τὸν βίον διὰ δηλητηρίου, καὶ ἤκουσαν αὐτὸν συνεχῶς ἐλγεινολογοῦντα τὰς συμφορὰς, τὰς ὁποίας ἐμέλλε νὰ ἐπισύρῃ κατὰ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ.

Ὁ Δαμιένσος ἄμα κρατηθεὶς παρεδόθη εἰς τὰς βασάνους ἐνώπιον τοῦ σφραγιδοφύλακος· καὶ κατέκαυσον μὲν τὰς κνήμας αὐτοῦ διὰ σιδηρῶν πεπυρακτωμένων λαβίδων, ἀλλ' οἱ σφοδροὶ πόνοι δὲν ἀπέσπασαν ἀπ' αὐτοῦ οὐδεμίαν ἀκριβῆ ὁμολογίαν· ἐκ Βερσαλλῶν μετέφερον τὸν Δαμιένσον εἰς Παρισίους, διατάξαντες νὰ μὴ φανῇ τις εἰς τὰ παράθυρα τῶν οἰκιῶν, ἢ εἰς τοὺς δρόμους, διαβαινούσης τῆς φερούσης τὸν κακούργον συνοδίας· διότι ὁ Δαμιένσος,

καὶ κατεαγμένους τὰ μέλη ἐκ τῶν στρεβλώσεων καὶ βασάνων, ἔδειξεν ὁμως ὑπεράνθρωπον δύναμιν· ἐκεῖ δὲ ἐβλήθη εἰς τὸν πύργον τοῦ Μοντγγομερῆ, καὶ ἐπειδὴ ἐφοβοῦντο μὴ αὐτοχειριασθῆ, ἐπέβαλον ἐπ' αὐτοῦ δυνατὰ λωρία, προσηλωμένα ἐπὶ τῶν τοίχων καὶ διαπερῶντα διὰ τῶν εἰς τοὺς πόδας καὶ χεῖρας αὐτοῦ σιδηρῶν κρίκων, καὶ εἰς τοιαύτην κατάστασιν παριστᾷ αὐτὸν ἡ παροῦσα ἡμῶν εἰκονογραφία, ἀντιγραφείσα ἐκ τῆς ἐν τῇ βασιλικῇ βιβλιοθηκῇ εὐρισκομένης εἰκόνας.

Ἡ δίκη αὐτοῦ ἀνετέθη εἰς τὰς βουλὰς, αἵτινες δι- κάσασαι αὐτὸν τὴν 26 Μαρτίου κατεδίκασαν εἰς τὴν ποινήν, τὴν ὁποίαν καὶ ὁ Ραββαῖλλάκος, φονεὺς τοῦ Ἐνρίκου Δ', ὑπέστη· ὁ δὲ Δαμιένσος, ἀφοῦ ἤκουσε γονυπετῆς τὴν ἀνάγνωσιν τῆς καταδικαστικῆς ἀποφάσεως μετ' ὄλων τῶν τρομερῶν αὐτῆς λεπτομερειῶν, εἶπε μόνον ἀνεγειρόμενος « κακὴ ἡμέρα θέλει εἶσθαι αὕτη ».

Φρίττει τὸ λογικὸν τοῦ ἀνθρώπου, ὅταν συλλογισθῆ τὰς ἀποτροπαίους σκληρὰς βασάνους, τὰς ἐν χρήσει μέχρι πρὸ ὀλίγων ἐτῶν παρὰ τοῖς πεπολισμένοις ἔθνεσι τῆς Εὐρώπης! Οἱ δικάσαντες τὸν Δαμιένσον γερουσιασταὶ τῆς Γαλλίας, μετὰ μεγάλης φιλονεικίας περὶ τῆς ἐκλογῆς τοῦ εἴδους τῶν κατὰ τοῦ ἐνόχου βασάνων, ἀπεφάσισαν τέλος πάντων νὰ μεταχειρισθῶσι τὴν ὀνομαζομένην θάσσανον τῶν ποδείων, ὡς μόνην δυναμένην νὰ διατηρήσῃ ζῶντα τὸν πάσχοντα ἐπὶ πλείονα χρόνον. Ὁ Δαμιένσος ἀκούσας τὴν ἀπάνθρωπον ταύτην ἀπόφασιν, ἔκβαλε μεγάλας κραυγὰς καὶ ἐζήτησεν οἶνον λέγων, « ἐδῶ χρειάζεται ται δύναμις καὶ καρτερία ».

Ἀφοῦ δὲ ἤρχισεν ἡ ἐκτέλεσις τῶν βασάνων, ἐξηκολούθητε μέχρις οὗ οἱ ἰατροὶ παρετήρησαν, ὅτι ὁ πάσχων δὲν δύναται πλέον νὰ ὑποφέρῃ αὐτὰς χωρὶς ν' ἀποθάνῃ· τότε μετέφερον αὐτὸν συνωδευμένον ὑπὸ δύο προλυτῶν, τοῦ μὲν Ἰανσενιστοῦ τοῦ δὲ Μολενιστοῦ, ἐνώπιον τῆς πόλης· τῆς ἐκκλησίας τῆς μητροπόλεως, διὰ νὰ ἰκετεύσῃ ὑπὲρ τῆς ψυχικῆς αὐτοῦ σωτηρίας· ἐκεῖθεν δὲ ἀπήγαγον εἰς τὴν πλατείαν τῆς Γρέθης καὶ παρέδωκαν αὐτὸν εἰς τοὺς δημίους. Οἱ δὲ ἐκθύσαντες αὐτὸν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ κατακύσαντες διὰ πεφυρακτωμένων λαβίδων τὰς κνή-

μας, τοὺς μηροὺς, τοὺς βραχίονας καὶ τὸ στῆθος αὐτοῦ, ἐπέχεον ἐπὶ τῶν νεαρῶν πληγῶν κεχωνευμένον μόλυβδον, ζέον ἔλαιον, κηρὸν καὶ θεῖον. Ὁ Δαμιένσος ἐθεώρει οἰωνεῖ ἀπαθῶς καὶ περιέργως τὰς θδελυρὰς ταύτας λεπτομερείας τῆς τιμωρίας αὐτοῦ· ἀλλ' ὅτε αἱ δῆμοι ἔκαυσαν ἐπὶ πυρᾶς ἐκ θεοῦ τὴν δεξιὰν αὐτοῦ χεῖρα, ἐπὶ τῆς ὁποίας εἶχον θέσει κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν τὸ ὄργανον τοῦ ἐγκλήματος, ὁ Δαμιένσος ἀφῆκε μίαν μόνην κραυγὴν καὶ ἔπειτα ἐφαίνετο θεωρῶν ἀταράχως καὶ ἐν σιωπῇ τὴν καιομένην αὐτοῦ χεῖρα. Τὸ σῶμα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Δαμιένσου ἀντεπάλαισαν ἰκανὸν χρόνον κατὰ τῶν φρικτῶν τούτων πόνων· ἀκολουθῶς οἱ δῆμοι ἔδεσαν αὐτὸν εἰς τέσσαρας ἀγρίους ἵππους συρομένους πρὸς τέσσαρας ἐναντίας διευθύνσεις διὰ νὰ σπαράξωσι τὸ σῶμα αὐτοῦ· ἀλλ' ἡμίσεια ὥρα εἶχεν ἤδη παρέλθει χωρὶς οἱ ἵπποι νὰ δυνηθῶσι νὰ διασπάσωσι τὰ μέλη τοῦ Δαμιένσου. Διαταξάντων δὲ τῶν ἐπὶ τῆς ἐκτελέσεως νὰ κόψωσι τοὺς πρωτίστους μῦνας τοῦ σώματος τοῦ ἀνθρώπου τούτου, οἱ μὲν ἵπποι διεχώρισαν εὐκόλως τὰ μέλη αὐτοῦ, οἱ δὲ δῆμοι συλλέξαντες αὐτὰ, ἔρριψαν ἐπὶ πυρᾶς μετὰ τοῦ κορμοῦ, ζῶντος εἰσέτι καὶ μετὰ τὸν ἀποχωρισμὸν τῶν μελῶν.

Ἄπειρον πλήθος λαοῦ, πάσης τάξεως γένους καὶ ἡλικίας, εἶχε συρρεύσει ἐπὶ τῆς πλατείας τῆς Γρέθης, τῶν παραθύρων καὶ στεγῶν τῶν περὶ οἰκιῶν, διὰ νὰ ἴδωσι τὴν φρικτὴν ταύτην καὶ ἀπάνθρωπον τιμωρίαν, προστρίψασαν αἰώνιον αἶσχος εἰς τὸν αἶωνα καθ' ὃν ἐκτελέσθη.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΛΛΗΛΟΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ.

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου ἀριθ.)

Ἄμα ἐπανελθούσης τῆς τάξεως ἐν τῇ Γαλλίᾳ μετεφράσθησαν καὶ εἰσήχθησαν ἐν αὐτῇ κατὰ τὸ ἔτος 1811 αἱ περὶ τῆς προκαταρκτικῆς διδασκαλίας τῶν παιδῶν ἀλληλοδιδασκτικαὶ μέθοδοι τῶν Ἀγγλῶν Βέλλου καὶ Λαγκαστέρου, ὑπὸ Κυβιέρου καὶ Νοέλου, συμβούλων τοῦ Γαλλικοῦ Πανεπιστημίου, λαθόντων τὴν διαταγὴν τῆς τότε Κυβερνήσεως νὰ μεταβῶσιν εἰς Ὀλλανδίαν, καὶ παρατηρήσαντες τὴν μέθοδον ταύτην, νὰ ἐκθέσωσι πρὸς τὴν κυβέρνησιν σχέδιον περὶ τῆς ἐν Γαλλίᾳ ἐφαρμογῆς

αὐτῆς. Ἀλλὰ τὸ σχέδιον τοῦτο ἂν καὶ ἀνέπτυξε σοφῶς καὶ ἐπαρκούντως τὴν ἀνάγκην τῆς καθ' ὅλοκληρίαν παραδοχῆς τῶν μεθόδων τοῦ Βέλλου καὶ Λαγκαστέρου, πολεμούμενον ὁμως ὑπὸ ἀνωτέρων πολιτικῶν συμφερόντων τῆς τότε ἐποχῆς, δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐπιφέρῃ ἀνάλογα ἀποτελέσματα.

Μετὰ δὲ τὴν εἰρήνην τοῦ 1814 πολλοὶ τῶν παιδευμένων Γάλλων μεταβάντες εἰς Ἀγγλίαν καὶ παρατηρήσαντες τὴν τάξιν, τὴν σιωπὴν, τὴν εὐπρέπειαν, τὴν καθαριότητα καὶ τὴν σεμνότητα τῶν παιδῶν, τῶν ἀνὰ πεντακοσίων μέχρι χιλίων εἰς τὰ τοιαῦτα τῆς Ἀγγλίας σχολεῖα διδασκομένων, ἐπιστρέψαντες παρέστησαν εἰς τὴν Γαλλικὴν κυβέρνησιν, ὅτι ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ τοιούτου συστήματος, λογιζομένου ἰδανικοῦ κατὰ τὴν θεωρίαν, ὑπῆρχε πραγματικῶς εἰς τὰ σχολεῖα ταῦτα.

Καὶ ἡ μὲν Γαλλικὴ κυβέρνησις διέταξεν ἀμέσως τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ σχεδίου τούτου, ἔταιρία δὲ συστηθεῖσα ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ δεκάτου ὀγδόου Λουδοβίκου ἐκ τῶν δικσημοτέρων ἀνδρῶν τῆς Γαλλίας, ἐνησχολήθη εἰς τὴν καθ' ὅλην τὴν ἐπικράτειαν ἐφαρμογὴν τῆς μεθόδου ταύτης· ἐπειδὴ δὲ ἡ ἔταιρία αὕτη παρετήρησεν ὅτι, μὴ ὑπαρχόντων ἐν Γαλλίᾳ τῶν αἰτίων, ἅτινα παρεμποδίζον ἐν Ἀγγλίᾳ τὴν συγχώνευσιν τῶν δύο μεθόδων τοῦ Βέλλου καὶ Λαγκαστέρου, ἕνεκα τῶν κομματικῶν ἀντιζηλιῶν τῶν ὀπαδῶν τῶν δύο τούτων πρώτων εισηγητῶν, αἱ δύο αὐταὶ μέθοδοι ἠδύναντο νὰ συγχωνευθῶσιν ἐναυθα θαυμασίως εἰς μίαν, ἡ μὲν ἔταιρία ἐδοκίμασε καὶ κατώρθωσε τὴν συγχώνευσιν ταύτην, ὁ δὲ Κόμης Ἀλέξανδρος Δελαβόρδης καὶ ὁ Κόμης Λαστεύριος συνέγραψαν πρῶτοι τὰ κατὰ τὰς βάσεις τῆς μεθόδου ταύτης πρῶτα διδασκτικὰ συγγράμματα, ἧς τινος αἱ ἀρχαὶ εἰσὶν αἱ ἀκόλουθοι.

Ἡ ἀνάγνωσις, ἡ γραφὴ καὶ ἡ ἀριθμητικὴ, οἱ τρεῖς οὗτοι κύριοι κλάδοι τῆς προκαταρκτικῆς διδασκαλίας, σχηματίζουν εἰς ἕκαστος ἰδιαιτέραν κλάσιν· ὁμοίως σχηματίζει ἰδιαιτέραν κλάσιν ἡ διὰ τῶν γραμμῶν ἰχνογραφία, εἰσαχθεῖσα εἰς πολλὰ τῶν τοιούτων σχολείων, πρὸς δὲ καὶ ἡ διδασκαλία τῶν ἐργοχειρῶν, δι' ὅλα τὰ σχολεῖα τῶν κορασίων, καὶ ἐπὶ τέλους ἡ φωνητικὴ μουσική.

Κατὰ δὲ τὴν μέθοδον ταύτην τῆς εἰς κλάσεις διαιρέσεως τῶν διαφορῶν μαθημάτων, τίποτε δὲν ἐμποδίζει τὸν παρουσιαζόμενον μαθητὴν διότι οὗτος εὐρίσκει παραχρῆμα τὸν κατάλληλον τόπον εἰς τὰς διανοητικὰς αὐτοῦ δυνάμεις. Οὐδεὶς δὲ μαθητῆς δύναται νὰ παρεμποδίσῃ τοὺς συμμαθητὰς αὐτοῦ διὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ βραδύτητος· διότι, ὁ μὲν ὑπολειπόμενος δὲν ἐμποδίζει διόλου τοὺς εὐφυστέρους, ἡ ἐπιμελεστέρους ἐφαμίλλους αὐτοῦ, ὁ δὲ ταχέως προοδεύων προοιβάσεται ἀτομικῶς ἀπὸ τὴν μίαν εἰς τὴν ἄλλην ἀνωτέραν τάξιν· αἱ δὲ ὀκτὼ τάξεις, ἐξ ὧν συνίσταται ἐκάστη σειρά τῶν μαθημάτων, ἔχουσι πάντοτε θέσεις ἀναλόγους πρὸς τὰς δυνάμεις ἐκάστου μαθητοῦ, ἀπὸ τοῦ ἀρχίζοντος τὴν ἀνάγνωσιν καὶ γραφὴν τοῦ ἀλφαβήτου, μέχρι τοῦ ἀναγινώσκοντος καὶ γράφοντος ἐκ τοῦ προχείρου.

Οἱ μαθηταὶ κατ' ἀρχὰς μανθάνουσι νὰ διακρίνωσι τὰ ἐπὶ σανίδος ἐσχηματισμένα γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου, ἀρχίζοντες ἀπὸ τὰ φωνήεντα, ἀκολουθῶς συνεινούτες αὐτὰ μετὰ τῶν συμφώνων, μανθάνουσι τὸν συλλαβισμόν, ἔπειτα μανθάνουσι τὸν ἐκ τῶν συλλαβῶν σχηματισμὸν τῶν λέξεων καὶ ἐπὶ τέλους τὴν ἐν βιβλίῳ ἀνάγνωσιν.

Ὡς δὲ πρὸς τὴν γραφὴν οἱ μαθηταὶ μιμουῦνται κατ' ἀρχὰς τὰ γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου, τὰ ὁποῖα διδάσκονται νὰ γνωρίζωσι σχεδιάζοντες αὐτὰ διὰ τοῦ δακτύλου ἐπὶ λεπτοῦ στρώματος ἄμμου, διακεχυμένης ἐπὶ ἐπίτηδες κατεσκευασμένης σανίδος, ἀκολουθῶς μανθάνουσι νὰ σχεδιάζωσι τὰ αὐτὰ γράμματα ἐπὶ πλακῶς διὰ πετρίνου κονδυλίου, ἔπειτα σχεδιάζουσι συλλαβὰς καὶ λέξεις, καὶ ἐπὶ τέλους γράφουσιν ἐπὶ τοῦ χάρτου.

Ὡς δὲ πρὸς τὴν ἀριθμητικὴν μανθάνουσι νὰ γράψωσι καὶ νὰ διακρίνωσι τοὺς ἀριθμητικούς χαρακτῆρας, ὡς καὶ τὰ γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου, γράφοντες αὐτοὺς δηλ. ἐπὶ πλακῶς, ἐπὶ τῆς ὁποίας γυμνάζονται ὁμοίως εἰς τὴν ἀρίθμησιν καὶ τὰς μεταξὺ τῶν ἀριθμῶν σχετικὰς ἀναλογίας· προχωροῦντες δὲ βαθμηδὸν εἰς τὴν μάθησιν τῶν τεσσάρων τῆς ἀριθμητικῆς παθῶν, φθάνουσι μέχρι τῶν κλασμάτων καὶ τῆς μεθόδου τῶν τριῶν, τὰ ὁποῖα ὁμοίως διδάσκονται.

Ἡ ἀνάλυσις, ἡ μόνη αὕτη βάση πάσης καλῆς δι-

δασκαλίας, ἐφηρμώθη μετὰ μεγίστης αὐστηρότητος καὶ ἀκριβείας ἐπὶ τῆς τελειοποιηθείσης ταύτης μεθόδου· διότι ἐπειδὴ ἕκαστον ἀντικείμενον τῆς διδασκαλίας ἀναλύεται, οὐδὲν τῶν στοιχείων αὐτῆς δύναται νὰ διαφύγῃ τὴν προσοχὴν τοῦ παιδός. Ἐπειδὴ δὲ ὁ προβιβασμὸς τοῦ μαθητοῦ ἐξαρτᾶται μοναδικῶς ἀπὸ τὰς προόδους καὶ τὰς γνώσεις αὐτοῦ, εἶναι ἀδύνατον νὰ μεταβῇ οὗτος εἰς νέον ἀντικείμενον, χωρὶς νὰ ἐννοήσῃ ἐντελῶς τὸ πρὸς αὐτὸ φέρον προηγούμενον, καὶ ἐπομένως δὲν δύναται νὰ βαδίσῃ ἄλλως, εἰμὴ ἀπὸ τὰ γνωστὰ εἰς τὰ ἄγνωστα. Αἱ οὕτως τάξεις διευθύνονται ὑπ' ἐνός τῶν δυνατωτέρων μαθητῶν, ὀνομαζομένου πρωτοσχόλου, ἕκαστος δὲ κλάδος τῶν μαθημάτων διευθύνεται ὑπ' ἐνός γενικοῦ πρωτοσχόλου ὑπὸ τὴν ἄμεσον ὁδηγίαν τοῦ διδασκάλου, ὅστις δύναται νὰ διοικήσῃ τοιοῦτοτρόπως σχολεῖον ἐμπεριέχον ἀπεριόριστον ἀριθμὸν μαθητῶν.

Ὁ Γενικὸς πρωτόσχολος (ἢ ἐπιθεωρητής) διευθύνει κατὰ τὰς διαταγὰς τὰς ὁποίας λαμβάνει, ἢ ἐννοεῖται ὅτι λαμβάνει, παρὰ τοῦ διδασκάλου· διαβιβάζει διὰ συνθημάτων τὰς διαταγὰς εἰς ὅλον τὸ σχολεῖον καὶ εἶναι τρόπον τινὰ ὁ ὑπουργὸς τοῦ διδασκάλου· οἱ δὲ πρωτόσχολοι εἶναι οἱ ἐπιτετραμμένοι τὴν ἐκτέλεσιν τῶν διαταγῶν τούτων, διορθοῦντες, ἐπιθεωροῦντες καὶ δίδοντες λόγον ἕκαστος τῶν πρακτικῶν τῆς ἰδίας αὐτοῦ τάξεως. Ἡ δὲ ἱεραρχία αὕτη τῆς δυνάμεως θεμελιώνει εἰς τὸ σχολεῖον εὐταξίαν, παριστῶσαν τὴν εἰκόνα τῆς καλῶς διοργανισμένης πολιτικῆς κοινωνίας.

Εἰς ὅλα τὰ σχολεῖα ταῦτα ὑπάρχει τόπος τις δι' ἕκαστον πρᾶγμα καὶ ἕκαστον πρᾶγμα εὐρίσκειται πάντοτε εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ. Ἡ δὲ εὐταξία αὕτη χρησιμεύει ἐνταῦτῳ καὶ ὡς μέσον καὶ ὡς ἀποτελεσμα· ὡς μέσον μὲν, διότι εἰς τοιαύτην πολυἀριθμὸν συρρόην παιδῶν μόνη ἢ εὐταξία αὕτη δύναται νὰ προλάβῃ τὴν σύγχυσιν καὶ ἀπροσεξίαν, ὡς ἀπέλεσμα δὲ, διότι αἱ ἐκ ταύτης προσκινόμεναι ἕξεις εἰς τοὺς παῖδας ἐπιβροιάζουσιν αὐτοὺς παρὰ πάντα τὸν βίον εἰς τὰς μετὰ ταῦτα κοινωνικὰς αὐτῶν ἐργασίας, σχέσεις καὶ οἰκιακὰς ὑποθέσεις.

Μία τῶν πρωτίστων ἀρχῶν τῆς μεθόδου ταύτης εἶναι καὶ ἡ ποικιλία τῶν ἐργασιῶν, ἀφ' οὗ μάλιστα ἀνεγνωρίσθη, ὅτι τὸ εὐκίνητον τοῦ νοῦ τῶν παιδῶν

καὶ ἡ κίνησις, τῆς ὁποίας ἔχουσιν ἀνάγκην τὰ πρὸς ἀνάπτυξιν τείνοντα ἀπαλὰ αὐτῶν ὄργανα, δὲν ἐπιτρέπουσι νὰ ἐνασχολῶμεν αὐτοὺς ἀκινδυνῶς ἐπὶ τῆς μονοτονου θεωρίας ἐνός μόνου ἀντικειμένου, δεσμεύοντες τὴν προσοχὴν καὶ κρατοῦντες ἀκίνητα τὰ σώματα αὐτῶν. Κατὰ δὲ τὴν μέθοδον ταύτην διαφοροὶ ἐργασίαι διαδέχονται ἀλλήλας, τακτικὰ δὲ κινήματα ἐκτελοῦνται ὑπὸ τῶν παιδῶν, πρὸς μεταβάσιν ἐκ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην ἐργασίαν. Ἐκ τούτου δὲ προκύπτουσι δύο μεγάλαι ὠφέλειαι, ἐξ ὧν ἡ μὲν πρώτη εἶναι τὸ ὅτι, ἀφ' οὗ διανοητικὴ τις δύναμις ἐργασθῆ ἐπὶ τινα καιρὸν, ἀναπαύεται, ἄλλη δὲ δύναμις διαδέχεται τὴν ἐργασίαν· τοῦτο δὲ προξενεῖ τὴν ἀναψυχὴν, τῆς ὁποίας σκοπὸς εἶναι νὰ μεταβάλλῃ τὸ εἶδος τῆς ἐργασίας, καὶ ὄχι νὰ συστήσῃ τὴν ἀρχίαν καὶ ῥαθυμίαν, ἐλαττώματα ἀσυμβίβαστα πρὸς τὸν φυσικὸν χαρακτῆρα τῶν παιδῶν, ἐργαζομένων καὶ ἀσχολουμένων ἀδιακόπως εἰς τὰ ἀθύρματα αὐτῶν. Ἡ δὲ δευτέρα ὠφέλεια εἶναι ἡ μεταβολὴ τοῦ σώματος τῶν παιδῶν ἕνεκα τῶν ἐνεργουμένων κινήσεων, αἵτινες προξενοῦσιν εἰς αὐτοὺς φυσικὴν ἀνάπαυσιν σύμφωνον πρὸς τὴν ἡθικὴν ἀναψυχὴν, περὶ τῆς ὁποίας εἶπομεν. Ἡ διδακτικὴ λοιπὸν αὕτη μέθοδος εὐχαριστεῖ διπλῶς τὴν φύσιν, βοηθοῦσα ταύτοχρόνως τὴν ἀνάπτυξιν καὶ τῶν σωματικῶν καὶ τῶν διανοητικῶν δυνάμεων τῶν παιδῶν. (ἀκολουθεῖ.)

Ε'. Μῦθος τοῦ Ῥώσου ποιητοῦ Κριλλώφ.

Ο ΕΛΕΦΑΣ, ΟΙ ΛΥΚΟΙ ΚΑΙ ΤΑ ΠΡΟΒΑΤΑ.

Ὁ βαρὺς Ἐλέφας ἔθνος ἐβασίλευε προβάτων, καὶ τῆς Κυβερνήσεώς του ὑπουργοὺς μὲν εἶχεν Λύκους, Διοικοῦντας διὰ νόμων καὶ ἐλευθέρων συνταγμάτων, Κατασκόπους δὲ τοῦ θρόνου εἶχε στήσει τοὺς Πιθικούς.

Κ' οἱ μὲν ὑπουργοὶ ἀσπλάγγως τὸν λαὸν ἐλεπλάτουν, οἱ δὲ Πιθικοὶ ὑπόλως διηγούντο τῷ Μονάρχει, "Ὅτ' οἱ ὑπουργοὶ τοὺς νόμους καὶ τὸ σύνταγμα φυλάττουν, καὶ εἰς τὸν λαὸν μεγάλη εὐχαρίστησις ὑπάρχει.

Πλὴν τὰ πρόβατα εἰς ἄκρον φθάσαντα ἀπελπίσας, ἔκθεσιν πρὸς τὸν Μονάρχην παριστῶν τῶν ἐγκλημάτων, ἀναφέρουσι τῶν Λύκων τὰς φρικτὰς παρανομίας, καὶ ἀπαλλαγὴν αἰτοῦται τῶν τοσούτων παθημάτων.

Ὁ Ἐλέφας ἐθυμώθη καὶ καλεῖ ἐνώπιόν του Ἵπουργοὺς καὶ κατασκόπους καὶ εἰς αὐτοὺς καθυποβάλλων τὰς λεπτομερεῖς ἐκθέσεις τῶν ἀγαπητῶν λαῶν του, Ζητεῖ λόγον τῶν ἐν ταύταις παρανομιῶν μεγάλων.

Βασιλεῦ, λέγουσιν οἱ Λύκοι, εἶναι ψεῦσαι οἱ λαοὶ σου, Μᾶς συκοφαντοῦν ἀδίκως ἀπὸ ἑλληῶν καὶ φθόρον Σε ὀνομάζομεν δὲ οὗτοι, μὰ τὴν ἀκριβῆ ζωῆ σου! Πέρομεν ἀπ' τὸ καθένα ἀπὸ μίαν προβίτταν μόνον.

Ὁ δ' Ἐλέφας τὴν μακρὰν του συκινῆσις προβοσκίδα, εἰς Ἐλέφας ἀπεκρίθη καὶ τῷ ὄντι οἱ λαοὶ μου Διὰ τὸ μηδὲν φωνάζουν· τοὺς ἐγνώρισα, τοὺς εἶδα· Δίκαι' εἶν' οἱ ὑπουργοὶ μου! καὶ πιστοὶ οἱ αὐλικοί μου.

ΠΕΡΙ ΜΟΥΣΙΚΗΣ.

(Συρέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου ἀριθμοῦ.)

Τὴν διατήρησιν τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν μουσικῆς χρωστοῦμεν εἰς τὴν αὐτὴν αἰτίαν, ἣτις διέσωσε καὶ τὴν πάτριον ἡμῶν γλῶσσαν, δηλαδὴ εἰς τὴν ἱεράν ἡμῶν θρησκείαν· διότι πᾶς ὁ ἔχων ὀλίγην τινα γνῶσιν τῆς παλαιᾶς Ἑλληνικῆς καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς, δύναται εὐκόλως νὰ παρατηρήσῃ τὴν μεταξὺ τῶν δύο προφανῆ ταυτότητα. Ἡ ἡμετέρα λοιπὸν ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ εἶναι αὕτη ἐκείνη ἢ μουσικὴ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, παθοῦσα μόνον τσαούτας καὶ τοιαύτας τροποποιήσεις, ὅσας καὶ ὁποίας ἦτον ἐπόμενον νὰ λάβῃ ἐκ τῶν θρησκευτικῶν καὶ πολιτικῶν τοῦ ἔθνους μεταβολῶν· ἢ δὲ μεταξὺ τῶν ὀνομασιῶν τῶν ἑκτῶ ἀρμονιῶν ἐκείνης καὶ τῶν ὀκτῶ ἤχων ταύτης ἀναλογία, εἶναι ἡ ἐξῆς:

Ἀρμονία ὑπερμικελόδιος, ὁ καθ' ἡμᾶς ἤχος α'.

Ἀρμονία μεζολόδιος, ὁ καθ' ἡμᾶς ἤχος β'.

Ἀρμονία λυδίας, ὁ καθ' ἡμᾶς ἤχος γ'.

Ἀρμονία φρύγιος, ὁ καθ' ἡμᾶς ἤχος δ'.

Ἀρμονία δωρύιος, ὁ καθ' ἡμᾶς ἤχος πλ. α'.

Ἀρμονία ὑπολύδιος, ὁ καθ' ἡμᾶς ἤχος πλ. β'.

Ἀρμονία ὑποφρύγιος, ὁ καθ' ἡμᾶς ἤχος βαρὺς.

Ἀρμονία ὑποδωρύιος, ὁ καθ' ἡμᾶς ἤχος πλ. δ'.

Ἐκ δὲ τῶν περὶ μουσικῆς πρὸ Χριστοῦ συγγραψάντων, πρῶτος μὲν λογίζεται Φιλόλαος ὁ μαθητὴς καὶ διάδοχος τοῦ Πυθαγόρου· τοῦ δὲ περὶ μουσικῆς συγγράμματος αὐτοῦ τεμάχια τινα μόνον διεσώθησαν παρὰ Νικομάχῳ τῷ Γερασηνῷ ἐν τῷ περὶ ἀρμονικῆς ἐγχειριδίῳ αὐτοῦ. Δεύτερος δὲ ὁ Ἐρμιονεύς Λάσος, ὅστις ἐχρημάτισε καὶ διδάσκαλος τοῦ Πιν-

δάρου, υἱὸς ὢν τοῦ Δαίφαντος καὶ τῆς Μύρτιος· μεγάλην δὲ ἀμιλλαν εἶχε πρὸς τὸν Πίνδαρον ὁ ἐρωτικὰ, προσώδια, διθυράμβους, ὕμνους καὶ ἄλλα πολλὰ γράφας μουσικὸς Βακχυλίδης, ὁ ἐξ Ἰουλίδος πόλεως τῆς νήσου Κέας, ἀκμάσας περὶ τὰ 430 Π. Χ. ἀνεψιὸς ὢν τοῦ Σιμωνίδου τοῦ καὶ διδασκάλου τοῦ Πινδάρου· ἠξιώθη μάλιστα παρ' Ἰέρωνι τῷ τῶν Συρακουσῶν βασιλεῖ μεγαλητέρας παρὰ τὸν Πίνδαρον τιμῆς· καὶ τρίτος ὁ ἐκ Μεσσηνίας Δικαίαρχος υἱὸς μὲν Φειδίου, ἀκουστῆς δὲ Ἀριστοτέλους. Ὁλῶν δὲ τὰ περὶ μουσικῆς συγγράμματα ἀπώλοντο.

Ἀριστόξενος δὲ (ἀκμάσας ἐν ἔτει 322 Π. Χ.) υἱὸς τοῦ Μνησίου τοῦ καὶ Σπινθάρου μουσικοῦ ἀπὸ Τάραντος τῆς Σικελίας, συνέγραψε βιβλία μουσικὰ, φιλοσοφικὰ, ἱστορικὰ καὶ παντὸς εἶδους παιδείας, τὰ πάντα βιβλία υγι'.

Ὁ δὲ Εὐκλείδης (ἀκμάσας ἐν ἔτει 258 Π. Χ.) συνέγραψεν εἰσαγωγὴν εἰς τὴν μουσικὴν, ἐνθα καταλέγει τὰς χορδὰς τῶν τριῶν γενῶν, διακρίνει χρόνους ἐξ, διασαφηνίζει τρόπους ἑπτὰ καὶ ἐκτίθησιν εἴκοσι θεωρήματα εἰς κατατομὴν τοῦ κανόνος· ἦγον καταγίνεται μόνον περὶ τοῦ ἐν μουσικῇ ποσοῦ, χωρὶς ν' ἀναφέρῃ τι περὶ ποιοῦ.

Νικόμαχος ὁ Γερασηνὸς (ἀκμάσας ἐν ἔτει 117 Π. Χ.) συνέγραψε περὶ μουσικῆς διαιρέσεως τὸ σύγγραμμα αὐτοῦ εἰς δύο βιβλία· ὀνομάσθη δὲ Πυθαγόρικος, διότι ὀμιλεῖ κατὰ τὰς γνώμας τοῦ Πυθαγόρου. Θέων δὲ τις Σμυρναῖος ἀφῆκεν ἀπόσπασμά τι περὶ ἀριθμητικῆς καὶ μουσικῆς καὶ ἐξέδωκεν αὐτὸ τύποις ὁ Ἰσμαὴλ Βουλλιαλδ.

Ἀρριστείδης δὲ ὁ Κουίντιλιανὸς συνέγραψε πλατύτερον καὶ πληρέστερον πάντων τῶν πρὸ αὐτοῦ περὶ μελωδίας, περὶ ῥυθμῶν καὶ περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς μουσικῆς.

Κλαύδιος δὲ ὁ Πτολεμαῖος (ἀκμάσας ἐν ἔτει 125—161 Μ. Χ.) συνέγραψεν Ἑλληνιστὶ τὰς ἀρχὰς τῆς ἀρμονίας, ἐνθα μαθηματικώτερον ἐκφράζεται· τούτου τὰ ἀρμονικὰ ἐσχολίασε Πορφύριος γράφας καὶ αὐτὸς ὑπόμνημά τι περὶ μουσικῆς ὄχι εὐκαταφρόνητον.

Ἀλύπιος δὲ ἐκτίθησιν τὰ σημεῖα, ἅτινα διὰ τοὺς φθόγγους μετεχειρίζοντο οἱ ἀρχαῖοι· Ἑλληνες εἰς δεκαπέντε τρόπους, ἐν τρισὶ γενέσθ, τουτέστιν ἐπὶ διαγράμματων τεσσαράκοντα πέντε· ἐλήφθησαν δὲ

ταῦτα τὰ μουσικὰ σημεῖα ἀπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου. (1)

Γαυδέντιος δὲ τις φιλόσοφος συνέγραψεν εἰσαγωγὴν εἰς τὴν μουσικὴν, ἐνθα ὁμιλεῖ περὶ φθόγγων, διαστημάτων καὶ τρόπων, ἐκτίθησι δὲ καὶ σημεῖα τῶν φθόγγων εἰς τέσσαρας τρόπους ἐν τῷ διατονικῷ μόνῳ γένει. Συνέγραψεν ὁμοίως εἰσαγωγὴν τῆς μουσικῆς τέχνης κατ' ἐρωταπόκρισιν καὶ Βακχεῖος ὁ γέρων ἀναφέρων καὶ δέκα ρυθμούς.

Περὶ μουσικῆς ἔγραψαν καὶ τρεῖς πολυῖστορες Λουκιανὸς ὁ Σαμωσατεὺς, Πλούταρχος ὁ Χερωνεύς καὶ Ἀθήναιος (2). Καὶ ὁ μὲν Ἀθήναιος ἀναφέρει περὶ τινῶν εὐδοκίμησάντων εἰς τὴν μουσικὴν, ἣ ἐφευρόντων τι εἰς αὐτήν· ὁ δὲ Πλούταρχος συνέγραψε δύο διαλόγους διὰ τὸ αὐτὸ τέλος· καὶ ὁ Λουκιανὸς ἔγραψεν ὄρχησιν, ἣ ἐγκώμιον μουσικῆς. Συνέγραψαν περὶ μουσικῆς ἐν ἐσχάτοις τοῖς χρόνοις καὶ δύο Κωνσταντινουπόλῃται, Μιχαὴλ ὁ Ψελλὸς καὶ Μανουὴλ ὁ Βρυέννιος. Καὶ τοῦ μὲν Ψελλοῦ σώζεται ἐπιτομὴ μουσικῆς, ἐνθα φαίνεται ὅτι οὐδὲν ἄλλο ἐνήργησεν οὗτος εἰμὴ συλλογὴν πολλῶν λέξεων, ὀρισμῶν καὶ διαιρέσεων τῆς μουσικῆς· ὁ δὲ Βρυέννιος ὠμίλησε περὶ τῆς ἐν μουσικῇ ποσότητος κατὰ τοὺς ἀρχαίους πληρέστατα, καὶ ἐτι περὶ ἤχων, ὡς οἱ σύγχρονοι αὐτοῦ μελοποιοὶ ἐφρόνουσι· εἶναι ὁμοίως ἀπορον, διατὶ δὲν ὠμίλησαν οὔτε ὁ εἷς οὔτε ὁ ἄλλος περὶ ρυθμῶν, χειρονομίας καὶ χαρακτήρων, ἐν ᾧ ὁ μὲν Ψελλὸς ἔγραψε περὶ τὸ 1105 ἔτος, ὁ δὲ Βρυέννιος περὶ τὸ 1320, ὅτε παρὰ πολλοῖς ἀναμφιδόλως ὑπῆρχεν ἡ χρῆσις τῶν χαρακτήρων καὶ τῆς χειρονομίας, ἣτις διήρκεσε καὶ μετὰ τὴν ἄλωσην τοῦ Βυζαντίου· ἐπειδὴ εὐρίσκονται στιχηράρια γεγραμμένα πρὸ 620 ἐτῶν. Ἐκ τούτου λοιπὸν συνάγεται ὅτι οἱ δύο οὗτοι συγγραφεῖς ἦσαν ἀμύητοι τῆς μουσικῆς τῶν χρόνων καθ' οὓς ἔζων, ἢ τοῦλάχιστον ὅτι δὲν διεσώθησαν τὰ περὶ τῆς ὁποίας ἔγραψαν ὕλης.

(1) Μάρκος ὁ Μειβώμιος, ἐξέδωκε βιβλίον περιέχουσαν μετὰ Λατινικῆς μεταφράσεως καὶ σχολείων τὰ συγγράμματα, διαγράμματα, καὶ σημεῖα ἑπτὰ μουσικῶν Ἑλλήνων Ἀριστοξένου, Εὐκλείδου, Νικομάχου, Ἀλυπίου, Γαυδεντίου, Βακχείου καὶ Ἀριστείδου.

(2) Ὁ Πλούταρχος ἤκμασε κατὰ τὴν ε'. ἑκατονταετηρίδα ἀπὸ Χριστοῦ, γεννηθεὶς τῷ 50 ἔτει καὶ ἀποθανὼν τῷ 135· ὁ δὲ Λουκιανὸς ἦν σύγχρονος αὐτοῦ, καὶ ὁ Ἀθήναιος ἤκμασε κατὰ τὴν γ'. ἑκατονταετηρίδα.

Ἀπὸ δὲ τοὺς Λατίνους καὶ λοιποὺς Εὐρωπαίους ἐπὶ μὲν Θεοδώριχου συνέγραψαν Βιέσιος, Κασσιόδωρος, Μαρτινιανὸς καὶ Αὐγουστῖνος· νεωστὶ δὲ Ζαχάριος, Σαλινᾶς, Ναγούλιος, Βικέντιος, Γαλιλαῖος, Δόνις, Κιρχέρος, Βανχιέρης, Μαρσένος, Παρράς, Περὺλτος, Βαλλῆς, Δεσκάρτης, Ὀλδέρως, Μανγόλης, Μαλκόμος, Βουρέτος, Ραμῶ, Πέρνος, Δ' Ἀλαμβέρτος, Ρουσσὸ καὶ Ὁρῶν καὶ ἄλλοι πολλοὶ, ἐκφράζοντες ἐξ εἰκασίας καὶ τὰ λεγόμενα περὶ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων μουσικῶν, σημειοῦντες ὁμοίως καὶ μέλη τῆς τῶν Ἑλλήνων μουσικῆς, διὰ τῶν εἰς χρῆσιν παρ' αὐτοῖς σηματοχρόνων (notes).

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς Ἑλληνικῆς μουσικῆς πρὸ τῆς χριστιανικῆς ἐποχῆς. Ὅτε δὲ ἡ κοινὴ μήτηρ ἡμῶν Ἐκκλησία ἐλάμβανε σύστασιν, ὁ δὲ Χριστιανισμὸς ἐφαπλούμενος εἰς διαφόρους πόλεις ἐπαγιοῦτο, τότε, καθὼς συνειθίζετο καὶ παρ' Ἰουδαίους, ἔδοξε καὶ τοῖς Χριστιανοῖς νὰ δοξολογῶνται καὶ ἐν τῇ ἱερᾷ ἡμῶν Ἐκκλησίᾳ διὰ τῆς μουσικῆς τὰ μεγαλεῖα καὶ θαυμάσια τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἔφαλλον μὲν τοὺς ψαλμούς τοῦ Δαβὶδ ἐν αὐτῇ, ἐμέλησαν δὲ καὶ τὸ σιγησάτω πᾶσα σὰρξ βροτεία, τὸ Χερουβικόν, τὸ Κοιτωνικόν, τὸ Ἄγιος, Ἄγιος Κύριος Σαβαῶθ, τὸ Σὲ ἱμοῦμεν, τὸ τὴν γὰρ σὴν μήτραν, καὶ τὰ λοιπὰ τῆς θείας καὶ ἱερᾶς λειτουργίας ᾠσματα, ἀκολούθως δὲ μετεχειρίσθησαν τὴν μουσικὴν καὶ ἐν τῷ Ἑσπερινῷ, Μεσονυκτικῷ, καὶ Ὁρθρῷ.

Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν ἔζων ὁ, τε Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, ἦτοι περὶ τὸ 736 ἀπὸ Χριστοῦ, καὶ ὁ τούτῳ συνανατραφεὶς καὶ συμπαιδευθεὶς Κοσμάς, ἐπενοήθη ὁ τρόπος τοῦ γράφειν τὰ μέλη διὰ τινῶν συμβολικῶν χαρακτήρων, δι' ὧν ἔγραψεν ὁ Δαμασκηνός ἐν ὀκτὼ μὲν ἤχοις τὰ ἀναστάσιμα τῆς Ὀκτωήχου, καὶ τὰ παρὰ Πέτρου τοῦ Λακεδαιμόνου ἐξηγηθέντα Κεκραγάρια, ἐν ἧχῳ δὲ πλαγίου δευτέρου τὰ μέλη τοῦ χερουβικοῦ, τοῦ κοιτωνικοῦ, τοῦ Νῦν αὶ δευῆμις, καὶ τοῦ, Προστασία τῶν Χριστιανῶν ἀκαταίτητον· ἐν πρώτῳ δὲ ἧχῳ τὸ γεύσασθε καὶ ἴδετε, ὁ Δαμασκηνός θεωρεῖται ὁ ἀρχαιότερος διδάσκαλος καὶ πρωτουργὸς τῆς καθ' ἡμᾶς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, κατὰ τὰ σωζώμενα γεγραμμένα διὰ τῶν εἰρημένων μουσικῶν χαρακτήρων μέλη· ποιήσας δὲ τὴν ὀκτώηχον, ἐδίδαξε τοὺς μεταγενεστέρους ψαλμωδοὺς νὰ μὴν ἐκτείνωσι, μηδὲ νὰ παρεκτρέπωσι τὰς ψαλ-

μωδίας ἀπὸ τοὺς ὀκτὼ ἤχους· ἀπὸ δὲ ταύτης τῆς ἐποχῆς ἔως τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων, ἀνεδείχθησαν καὶ ἄλλοι πολλοὶ διδάσκαλοι καὶ ἐφευρετὰ ψαλμωδιῶν, τοὺς ὁποίους παρασιωπῶμεν συντομίας χάριν.

Τὴν δὲ μέθοδον καὶ τοὺς χαρακτήρας τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς ἀναβιβάζουσιν οἱ μεταγενέστεροι συγγραφεῖς ἔως εἰς τοὺς χρόνους Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου Βασιλέως τῆς Αἰγύπτου, τούτεστι 285 ἔτη πρὸ Χριστοῦ, λέγοντες ὅτι ὁ ῥηθεὶς Βασιλεὺς ἐύρων τοὺς ἤχους συγκεχυμένους καὶ διαχωρισμένους, ἐπρόσταξε τοὺς ἀπὸ τῆς Ἑβραϊκῆς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν μεταφράζοντας τὴν ἱερὰν γραφὴν, νὰ συλλέξωσιν ἰδίως τὰ περὶ Ἑλληνικῆς μουσικῆς οὗτοι δὲ συντάξαντες πάντα τὰ μέλη τῶν ἤχων ἐποίησαν ἐξ αὐτῶν βιβλίον καλούμενον Μουσικόν, ἐξ οὗ τῆς μουσικῆς ἡ πᾶσα τέχνη ἐγνωρίσθη, ἀλλὰ τὸ ὁποῖον σὺν ἄλλοις πολλοῖς ἀπώλετο ἐν τῇ Ἀλεξανδρινῇ βιβλιοθήκῃ.

Ἡ Μέθοδος λοιπὸν καὶ οἱ χαρακτήρες ταύτης τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν μουσικῆς, τὴν ὁποίαν, ὡς εἶπομεν, διέσωσεν ἀπὸ τοῦ μεγάλου τοῦ γένους ναυαγίου ἡ μήτηρ ἡμῶν ἐκκλησία (3), διετηρήθησαν ἀπραλλοίωτοι ἀπὸ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ μέχρις Ἰωάννου τοῦ Πρωτοψάλτου (1796)· ἀνευ οὐδεμιᾶς ἄλλης διαφορᾶς, εἰμὴ τοῦ ὅτι οἱ μὲν ἀρχαῖοι Ἕλληνες μετεχειρίζοντο πρὸς σημειώσιν τῶν τόνων τοὺς ἀλφαθητικούς χαρακτήρας, ὁ δὲ Δαμασκηνός ἀντεκατέστησε τὰ παρὰ τῇ ἡμετέρᾳ μουσικῇ μέχρι τοῦ νῦν ἐν χρῆσει σημεῖα· ἀκολούθως δὲ οἱ Λατίνοι ἐπενόησαν τὰ παρ' αὐτοῖς καὶ πᾶσι τοῖς Εὐρωπαίοις σηματοχρόνα (notes). Ἐν τοσοῦτῳ οὔτε ὁ πρῶτος τρόπος τοῦ γράφειν τὰ μέλη, οὔτε ὁ δεύτερος, παρομοιάζων μὲ τὰ ἱερογλυφικὰ σύμβολα τῶν παλαιῶν Αἰγυπτίων, οὔτε ὁ τρίτος ἦσαν ἀνεπίληπτοι· προϊόντος ὁμοίως τοῦ χρόνου ἐκαλλιεργήθησαν καὶ διορθώθησαν διὰ προ-

(3) Ὅταν ἐξέλιπεν ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως ἡ ἑμμουσος ψαλμωδία, ἐσώζετο ἐν ταῖς κατὰ τὴν Πελοπόννησον καὶ Κρήτην ἐκκλησίαις· ὅτε δὲ καὶ ἐντεθῆν ἀπέπτη, ἐσώζετο ἐν τῷ τοῦ Ἁθῶνος Ἁγιωνύμφῳ Ὄρει, ἐπειδὴ ἐχρησίμευεν ἡ διάδοσις τῆς μουσικῆς εἰς τοὺς ἐκκλησιαστικούς καὶ καθ' ἄλλας μὲν τελετὰς, μάλιστα δὲ εἰς τὰς ἀγρυπνίας, ἧγον τὰς παννυχίους τελετὰς· ἐκαίθη δὲ πάλιν μετεκομισθῆ εἰς τὴν Κωνσταντινουπόλιν, μέχρι τοῦ νῦν σωζομένη.

σθηκῶν καὶ ἀφαιρέσεων μόνον οἱ δύο, τούτεστιν ὁ τῶν Εὐρωπαίων καὶ ὁ ἡμέτερος. (ἀκολουθεῖ).

Ο ΟΡΝΥΘΟΥΡΥΓΧΟΣ.

Πολὺ ἠμφισβήτησαν οἱ φυσιολόγοι εἰς ποίαν κλάσιν νὰ κατατάξωσι τὸ ὑπὸ τῆς παρουσίας εἰκονογραφίας παριστώμενον ἀνώμαλον καὶ ἑτερόκλιτον ζῶον, παραδόξον ὄχι μόνον διὰ τὴν ἐξωτερικὴν μορφήν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐσωτερικὴν αὐτοῦ κατασκευὴν, μεγάλως διαφέρουσαν τῆς τῶν ἄλλων ζῶων· ἐπὶ τέλους δὲ ὠνόμασαν αὐτὸ Ὁρνιθόρυγχον.

Καὶ τὸ μὲν σῶμα τοῦ ζώου τούτου καλύπτεται ὑπὸ τριχῶν, ἔχει δὲ ῥάμφος ὁμοίον τῷ τῆς χηνός καὶ τέσσαρας πόδας, ὧν οἱ ὀπίσθιοι φέρουσι κέντρα ἰσθόλα ὑπολαμβανόμενα· δὲν εἶναι οὔτε ζωοτόκον, οὔτε ἐντελὴς ζωοτόκον, ἀλλὰ δύναται νὰ ὀνομασθῆ ὡς ζωοτόκον, δηλαδή ἡ θήλεια νεοσσεύει τὰ ὠὰ αὐτῆς ἐντὸς τῆς μήτρας. Καὶ νομίζεται μὲν γαλακτοφόρον, ἀλλ' ἀγνοεῖται πῶς θηλάζει· ἐνὶ λόγῳ ὁ Ὁρνυθούρυγχος εἶναι ὄν ῥιφθὲν ἐπὶ τῆς γῆς διὰ νὰ ἀνατρέψῃ ὅλα τὰ περὶ τῆς φυσικῆς ἱστορίας ἀνεγερμένα συστήματα, διότι ἐξίσου δύναται τις νὰ ἰσχυρισθῆ, ὅτι ἀνήκει καὶ εἰς τὰ τετράποδα, καὶ εἰς τὰ πτηνά, καὶ εἰς τοὺς ἰχθεῖς.

Τὸ πτηνὸν τοῦτο γεννᾶται εἰς τὴν νέαν Ὀλυνδίαν, τὴν χώραν ὅπου ὁ διὰ τὴν λευκότητα αὐτοῦ τοσοῦτον ἐν Εὐρώπῃ ὀνομαστός κύκνος, ἔχει περὶ καταμέλινα· ὅπου οἱ παρ' ἡμῖν φατοὶ ἱέρακες, εἶναι λευκοὶ ὡς ἡ χιών· ὅπου ἄλλου τινος ὄρνιθος ἡ οὐρά ἔχει τὸ σχῆμα τῆς Ἑλληνικῆς λύρας· ἄλλος δὲ τις ὄρνις ἐκπέμπει κραυγὴν ἐξ ὀλοκλήρου ὁμοίαν πρὸς τὸν πάταγον τῆς μάστιγος.

Οἱ φυσιολόγοι κατέταξαν τὸ ζῶον τοῦτο μεταξὺ τῶν τετραπόδων· ζῆ δὲ συνήθως παρὰ τοὺς ποταμούς καὶ τὰ ἔλη, καὶ τρέφεται ὑπὸ σκολιμῶν καὶ ἄλλων ἐνύδρων ἐντόμων· κολυμβᾷ δὲ ἀριστα, ἐπὶ δὲ τῆς ξηρᾶς θάινει ἔρπον. Τὸ γνωστότερον εἶδος τοῦ ζώου τούτου εἶναι ὁ παρὰ ὁξος Ὁρνιθόρυγχος, ὄνομα μαρτυροῦν τὰς δυσκολίας, τὰς ὁποίας τὸ ζῶον ἐπροξένησεν εἰς τοὺς θέλοντας νὰ καθυποτάξωσι τὴν φύσιν εἰς τὰς μεθόδους αὐτῶν, ἢ τὴν θείαν πρόνοιαν, τὴν τοσοῦτον γόνιμον τὴν φύσιν καταστήσασαν.

Καί ἡ μὲν θήλεια κατασκευάζει φωλιάν ἐξ ἐνύδρων φυτῶν, ἀλλὰ δὲν εἶναι εἰσέτι γνωστὸν πῶς νεοσσεύει, καὶ πῶς ἐκτρέφει τὰ νεογνά αὐτῆς. Οἱ Ὀρνιθόρυγχοι ζωροῦνται σπανίως· διότι καταδιωκόμενοι καταδύονται τάχιστα ἐντὸς τοῦ ὕδατος· τὸ δὲ σῶμα αὐτῶν πλὴν τῆς κεφαλῆς εἶναι ἄτρωτον ὑπὸ τῆς σφαίρας τῶν πυροβόλων· οὐδ' ἔσχυσαν μέχρι σήμερον νὰ μετακομίσωσι ζῶντα εἰς τὴν Εὐρώπην Ὀρνιθόρυγχόν τινα.

Τὸ περιεργότερον τοῦ ζώου τούτου εἶναι οἱ δύο ὀδόντες, οὓς ἔχει ἐφ' ἑκατέρας πλευρᾶς καὶ εἰς τὸ βάθος τοῦ σώματος αὐτοῦ, μὴ κεκαλυμμένους ὁμῶς ὑπὸ λευκοῦ, προσηλωμένους δὲ ἐπὶ τῶν οὐλῶν· οἱ ὀδόντες οὗτοι εἶναι τετράπλευροι, λεῖοι ἀνωθεν, καὶ σύνθετοι ἐκ κερατινῶν ἰνῶν κατὰ μῆκος συνηνωμένων. Ἐχει δὲ γλῶσσαν βραχεῖαν, μαλακὴν καὶ τρόπον τινα διπλὴν· δηλαδή τὴν μὲν, κατὰ τὸν Κυβιέρρον, ἐμπεριεχομένην εἰς τὸ κοῖλον τοῦ ῥύγχους καὶ μαλλώδη, τὴν δὲ εἰς τὴν ἐάσιν τῆς πρώτης, παχυτέραν

καὶ ἔχουσαν ἐπὶ τὰ ἔμπροσθεν δύο τινὰς σαρκώδεις ἄκρας.

Καὶ οἱ μὲν ἐμπρόσθιοι πόδες τοῦ Ὀρνιθόρυγχου ἔχουσι πέντε δακτύλους λεπτοὺς, σχεδὸν ἰσομεγέθεις προσκεκολλημένους ἐπὶ μεμβράνας ὑπερεχούσης αὐτοὺς κατὰ τὸ μέγεθος, καὶ ὠχυρωμένους διὰ μικρῶν ὀνύχων, οἱ δὲ τῶν ὀπισθίων ποδῶν δάκτυλοι, ἔχοντες πάντες τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν, συννεοῦνται διὰ μεμβράνας μέχρι τῶν τοξοειδῶν αὐτῶν ὀνύχων.

Τὸ χρώμα τῶν τριχῶν τοῦ Ὀρνιθόρυγχου εἶναι φαιὸν μὲν κατὰ τὴν ἐάσιν, ὑποκόκκινον καὶ στυλπὸν κατὰ τὰ ἄκρα, ἀργυρόλευκον δὲ κατὰ τὸ στῆθος καὶ τὴν κοιλίαν. Τὸ ὀλικὸν μῆκος τοῦ ζώου ἀπὸ τοῦ ἄκρου τοῦ ῥύγχους μέχρι τῆς βάσεως τῆς οὐρᾶς, εἶναι συνήθως ἑνὸς ποδὸς καὶ δύο δακτύλων· ἡ δὲ οὐρά ἔχει μῆκος μὲν συνήθως τριῶν δακτύλων, πλάτος δὲ δύο δακτύλων.

Μόνος ὁ Ἄγγλος Βενέτος ἠδυνήθη νὰ ζωγήσῃ Ὀρνιθόρυγχον, τὸν ὁποῖον, ὡς ὁ ἴδιος διηγῆται,

ἔθεσεν ἐντὸς κάδδου μετὰ ἐνύδρων χόρτων, ἐξ ὧν συνήθως οὗτος τρέφεται, ἀλλ' ἔνθα τὸ ζῶν ἐφαίνετο πολὺ δυσανασχετοῦν διὰ τὴν στέρησιν τῆς ἐλευθερίας αὐτοῦ, καὶ ἀποπειρώμενον πάντοτε νὰ φύγῃ, τὸ ὁποῖον καὶ ἐπὶ τέλος κατώρθωσεν.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΧΛΩΡΟΥΧΟΥ ΜΥΡΜΗΓΚΙΚΟΥ ΟΞΕΟΣ.

Σεβαστέ μοι καθηγητὰ Κίριε Ἰωάννη Βοῦρε.

Συγχωρήσατέ μοι ν' ἀναφέρω πρὸς ὑμᾶς ὀλίγας λέξεις περὶ τῆς χρήσεως τοῦ φαρμάκου, δηλαδή τοῦ χλωρούχου μυρμηγκικοῦ ὀξέος, ἀντὶ τοῦ θεϊκοῦ αἰθέρος. Ἡ χρῆσις τοῦ εἰρημένου ὀξέος εἶναι πολὺ καλλητέρα, ἀσφαλεστέρα, καὶ εὐκολωτέρα, ἀπαιτεῖται ὁμῶς νὰ ᾖναι τοῦτο εἰλικρινές, ἄλλως δὲν ἐνεργεῖ. Ἡ χρῆσις τοῦ γίνεται κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον· χέει τις ἐπὶ χειρομάκτου τινὸς μέχρι δραχμῆς, θέτει τὸ χειρομάκτρον εἰς τοὺς μυκτῆρας τοῦ ἐγχειρισθησμένου καὶ εἰς δύο λεπτὰ ἄρχεται ἡ νάρκωσις· ἀφαιροῦν ὀλίγον τὸ χειρομάκτρον καὶ πάλιν τὸ προσθέτουν, ἐὰν ἡ χρῆσις τὸ καλέσῃ, κεντοῦν τὸν ἀσθενῆ μεθελόνην εἰς διάφορα μέρη διὰ νὰ πληροφορηθοῦν περὶ τῆς νάρκωσης, καὶ εὐθὺς ἐνεργεῖ ὁ χειρουργός, ὁ ἀσθενὴς δὲν αἰσθάνεται τὸ πικραμικρὸν, ἀλλ' οὔτε ὄνειρεύεται, ὡς μετὰ τὸν θεϊκὸν αἰθέρα.

Ἐγείναν ἐπὶ ζῶων διάφοροι δοκιμασίαι ἐπὶ ἵππων καὶ κυνῶν, διὰ τὸν ἵππον ἐχρειάσθησαν τρεῖς οὐγγίαι διὰ νὰ τὸν θανατώσωσι· κατ' ἀρχὰς ἤρχισαν νὰ κλονίζωνται τὰ ὀπίσθια τοῦ ἄκρου καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον νὰ καταπίπτῃ, οἱ σφυγμοὶ τοῦ ἐγείναν ἀνεπαίσθητοι, τότε ἀπέκοψαν τὸν ἄκρον πίδα ἀνεπαρμικρᾶς κινήσεως, συγχρόνως ἀφῆρσαν καὶ τὴν κύστιν ἀπὸ τὴν ρίνατου καὶ μετὰ ἑν λεπτὸν ἀνεπήδησεν ὁ ἵππος, προσήρμωσαν πάλιν τὴν κύστιν καὶ ἐχρειάσθησαν 40 λεπτὰ ἕως οὗ θανατωθῆ· ἐξετάσαντες τὰ ἐντόσθια δὲ εὗρον καμμίαν μεταβολὴν· εἰς κύνας τὸ ἔδωσαν ἐσωτερικῶς καὶ ἐνεργεῖ ταχύτερον, ἀλλὰ καὶ ἐσωτερικῶς δὲν ἔφερεν οὔτε εἰς τοὺς πνεύμονας, οὔτε εἰς τὸν ἐγκέφαλον, ἀλλ' οὔτε εἰς τὸν στόμαχον μεταβολὴν τινα, ἕνεκα τούτου θεωροῦν τὰν χρῆσιν τοῦ ἀσφαλεστέραν, ἢ τὴν τοῦ θεϊκοῦ αἰθέρος. Ὁ θεϊκὸς αἰθερὸς παρετηρήθη, ὅτι δὲν δύναται νὰ μεταχειρισθῆ εἰς καχεκτικούς διὰ τὴν

ἐπὶ τοῦ αἵματος ἐνεργεῖάν του, δηλαδή προξενεῖ κάποιαν ἀλλοίωσιν, προσεῖτι ἐπιφέρει καὶ σπασμούς, ἐνῶ τὸ μυρμηγκικὸν ὀξὺ φέρει ἀπλὴν μόνον νάρκωσιν. Εἰς τὰ πειράματα δὲν εἶμην παρὼν· ὅλα ταῦτα τὰ ἐδιηγήθη ὁ τῆς Παθολογικῆς Ἀνατομίας Καθηγητῆς. Εἰς τῶν βοηθῶν τῶν Καθηγητῶν τοῦ νοσοκομείου μετ' ἐπεσχεῖται νὰ κάμωμεν καὶ ἡμεῖς ἐν πείραμα ἰδιαίτερος ἐπὶ ζῶου, καὶ τότε θέλω ἀναφέρει πρὸς ὑμᾶς ἀκριβέστερον τὰ διάφορα φαινόμενα. Ὁ Καθηγητῆς τῆς χειρουργικῆς ἔκαμεν ἕως τώρα τρεῖς ἐγχειρήσεις μετ' ἐπιτυχίας. Κατὰ πρῶτον ἐγείναν ἡ χρῆσις τοῦ εἰρημένου ὀξέος εἰς ἐξαίρεσιν τοῦ δευτέρου ὀπισθίου τραπεζίτου ὀδόντος· κατὰ τύχην εἶμην εἰς τὴν ἀριστερὰν τοῦ ἀνθρώπου τούτου πλευρᾶν, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη νὰ ἴδω τὴν κόρην τοῦ ὀφθαλμοῦ, ἐπιδοὶ οἱ βολβοὶ ἦσαν πρὸς τὰ ἄνω ἐστραμμένοι· φαίνεται δὲ ὅτι τὸ ποσὸν τοῦ φαρμάκου νὰ ᾖτο πολὺ, διότι δὲν συνέβη τούτο εἰς τοὺς λοιπούς· οἱ σφυγμοὶ τοῦ ἦσαν ἀνεπαίσθητοι καὶ μετὰ τὴν ἐξαίρεσιν τοῦ ὀδόντος ἔμεινε δύο λεπτὰ νεναρκωμένος· τότε ἐράντισε τὸ πρόσωπόν του ὁ καθηγητῆς μεθ' ὑδὸρ καὶ εὐθὺς ἐπανῆλθεν εἰς ἑαυτὸν· τοῦ ἔδωκεν ἀκολουθῶν τὸν ὀδόντα καὶ ἠρώτα ἂν τὸν ἐξήρσαν ἀπὸ αὐτὸν, διότι δὲν ἠσθάνθη τίποτε, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἐρωτηθέντες, εἶπον, ὅτι δὲν ἠσθάνθησαν τίποτε, ἀλλ' οὔτε ὠνειρεύθησαν.

Ἐκ Μονάχου τὴν 15/27 Δεκεμβρίου 1347.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΣΤΑΥΡΙΝΑΚΗΣ.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Συγείχια τῆς Ὀμιλίας τοῦ Κ. Ἀσωπίου.

(Ἐκ τοῦ Ἀριθ. 8.)

Νέοι βλαστοὶ τῆς γηραιᾶς Ἑλλάδος, χρηστὰ τῆς πατρίδος ἐλπίδες, ἀδυνάτως καὶ ὡς ἐν ἀμυδρᾷ σκιαγραφίᾳ ἐπροσάβησα νὰ σᾶς ὑποδείξω τὴν ἔκτασιν, τὴν χρῆσιν, καὶ τὴν ἀξίαν τοῦ περὶ φιλολογίας μαθήματος τὰς καταχρήσεις εἰς τὰς ὁποίας ὑπόκειται, τοὺς σκοπέλους ἐκ τῶν ὁποίων κινδυνεύει καὶ τὰ προφυλακτικὰ τούτων μέσα. Πολλὰ ἠναγκάσθη νὰ εἶπω, πολλὰ καὶ παρέτρεξα. Ἴνα τελειώσω δὲ τὸν μακρὸν τούτον πρόλογον ἀκόμη νὰ σᾶς εἶπω ὀλίγα.

Ἡ παλαιὰ καὶ μέση πολιτικὴ ἱστορία τῶν Ἑλλήνων τελευτᾷ μετὰ τὴν ὑπὸ Τούρκων ἀλώσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως· ἐπ' αὐτῆς τελευτᾷ καὶ ἡ κυρίως Ἑλληνικὴ Φίλο-

λογία. Μετέπειτα αρχίζει νέα εποχή, εποχή θλιβερά και αξιοδάκρυτος, και νεωτέρα λαμπρά εποχή αρχεται με την διά της Ιερωτάτης επανάστασεως παλιγγενεσίαν μας.

Η Ελληνική Φιλολογία έχει τον χαρακτήρα όλων των Ελληνικών πραγμάτων, την γονιμότητα πλουσιωτάτη καθ' εαυτήν γενομένη εγέννησε πρώτον μὲν τὴν Ῥωμαϊκὴν, καὶ δι' αὐτῆς ἔπειτα τὴν Ἰταλικὴν, τὴν Γαλλικὴν, καὶ πᾶσαν ἄλλην τῆς νεωτέρας Εὐρώπης· διότι, ἂν καὶ τὸ ἔνδυμα καὶ ὁ τρόπος ἦναι διάφορος, τὸ πρᾶγμα ὁμοίως εἶναι τὸ αὐτό.

Παρίσταται λοιπὸν ἡ Ελληνική Φιλολογία ὡς δένδρον εὐτραφές, τὸ ὅποιον, μονοστέλεχον ὄν κατὰ πρῶτον, σχίζεται ἔπειτα εἰς κλάδους καὶ παρακλάδους πολλούς. Ὅστις κατέχει τὰ Ἑλληνικὰ δὲν κατέχει βέβαια τὸ ὅλον, ἔχει ὁμοίως τὴν βᾶσιν, ἀλλ' ὅστις φιλολογεῖ χωρὶς τῶν Ἑλληνικῶν, δὲν θέλω νὰ εἶπω ὅτι ὁμοιάζει τὰς μυθεομένας Δαναίδας, αἱ ὁποῖαι καταδικάσθησαν νὰ γεμίξωσι τὸν τρυπημένον πῖθον, δύνανται ὁμοίως νὰ εἶπω ὅτι στολίζει τὴν ἀκίπην πρὶν θέσθαι στερεὰ θεμέλια. Ἐὰν δὲ ὁ τοιοῦτος, τυχὸν ἦναι καὶ Ἕλληνας, τότε ὁμοιάζει τοὺς ἀγενεῖς ἐκείνους Ἕλληνας οἵτινες, ἀπογνωσθέντες περὶ τῆς σωτηρίας τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τῶν Μηδικῶν, κητομόλησαν εἰς τοὺς Πέρσας, ἢ τοὺς εὐτελεῖς καὶ ἀναξίους Χριστιανούς οἵτινες, παραιτήσαντες τὴν ἱεράν καὶ θεόδοτον ἠθικὴν τοῦ Εὐαγγελίου ἐξήτησαν τὴν σωτηρίαν των εἰς τοῦ Κοραναίου τὸ κήρυγμα.

Ἄλλ' εἰμὲν ευκολώτερον εἶναι ἡ ἐξέτασις τοῦ μόνου στελέχους, ἀσυγκρίτως καλλιώτερον καὶ μεγαλοπρεπέστερον εἶναι ἡ ἐξέτασις τοῦ ὅλου δένδρου. Ἡ ἐξέτασις πῶς οἱ Ῥωμαῖοι ἐμυμήθησαν τὰ Ἑλληνικὰ, πῶς οἱ Ἰταλοὶ καὶ Γάλλοι ἐκείνη καὶ ταῦτα, ἐκτὸς τῆς ἀπλῆς περιεργείας φέρει καὶ μεγίστην ἀκόμη φιλοτιμίαν εἰς τὸν Ἕλληνα, βλέποντα ὅτι καὶ τὰ περισσότερα καυχήματα τῶν νεωτέρων ἔθνων μητέρα γνωρίζουσι τὴν πατρίδα του.

Ἡ κυρίως Φιλολογία, ἐνὸς τινος ἔθνους, ἡ περὶ τὰ συγγράμματα ἀσχολουμένη, εἶναι ἀχώριστος τῆς πολιτικῆς αὐτοῦ ἱστορίας, εἶναι ἀμφοτέραι, ὡς ἐλέγαμεν τοῦ λόγου ἀρχόμενοι, τοῦ αὐτοῦ ὅλου μέρη. Ἡ δὲ ἱστορία ἐνὸς ἔθνους εἶναι ἀχώριστος τῆς τῶν ἄλλων ἔθνων ἱστορίας καὶ διὰ τοῦτο, καθὼς ἵνα γνωρίσῃ τις τὴν Ἑλληνικὴν Φιλολογίαν πρέπει νὰ γνωρίξῃ τὴν πολιτικὴν ἱστορίαν τῶν Ἑλλήνων, οὕτως, ἵνα γνωρίσῃ τὴν πολιτικὴν αὐτῶν ἱστορίαν, πρέπει νὰ γνωρίξῃ τὴν γενικὴν ἱστορίαν, τῆς ὁποίας αὕτη ἀποτελεῖ μέρος. Καὶ οὕτω λοιπὸν, φιλομαθέστατοι νέοι, ἐπίκειται εἰς ἡμᾶς ἡ εὐάρεστος φροντίς νὰ ἐγκύψητε εἰς τὰς σελίδας τῆς ἱστορίας, ἵνα

ἴδητε καὶ τὰς κυριωτέρας μεταβολὰς ὅσαι ἤλλαξαν τὸ πρόσωπον τῆς γῆς.

Τὰ θυμάσια τῆς Αἰγύπτου τὰ μυστήρια τῶν Ἰνδῶν τῶν Ἀσσυρίων τὸ μέγεθος καὶ ἡ δύναμις τῆς Φοινίκης τὸ ἐνεργὸν καὶ ἐμπορικὸν πνεῦμα ἡ ἀπέρχοντος μοναρχία τῶν Περσῶν, ἀνυψουμένη καὶ ταπεινουμένη ἡ ἀπαράμιλλος καὶ ἀπαρδειγμάτιστος Ἕλληξ μετὴν αὐτονομίαν, μετὰ τὴν βουλευτήριαν, μετὰ τὰς παραχώδεις αὐτῆς ἐκκλησίας, μετὰ τὸ ἀεικίνητον καὶ ἀνήσυχον αὐτῆς πνεῦμα. Ἀλέξανδρος, ὁ μέγας καὶ πρᾶγμα καὶ ὄνομα Ἀλέξανδρος, ὁ νικητὴς τῆς Ἀσίας, μετὰ τῶν ἀγερώχων αὐτοῦ διαδόχων καὶ ἐπιδιαδόχων, οἵτινες συνενώσαντες τὴν Ἑλληνικὴν ἐκπαίδευσιν καὶ ἐκπολίτευσιν μετὰ τῆς Ἀσιατικῆς πολυτελείας, ἐγέννησαν νέον κόσμον, καὶ οἵτινες ὅσον ἀπεμακρύνοντο ἀπὸ τὸ ἐμφύσημα τοῦ μεγάλου ἀνδρὸς τόσον ἐξηχεῖοντο ἡ αὐτόνομος Ῥώμη ἡ ὁποία, νικήσασα πρῶτον τὰ Ἰταλικά, ἔπειτα ὅλα τὰ δυτικὰ ἔθνη, ἔσυρεν ὑπὸ τὴν ζυγὸν τῆς ἐν τέλει Ἑλληνικῆς, Μακεδόνικῆς καὶ τὰ ἀνατολικὰ ἔθνη· οἱ Καίσαρες οἵτινες κατετυράνευσαν τὸν κόσμον καὶ τὴν κοσμοκράτορα Ῥώμην ἡ γένεσις, καὶ διάδοσις, οἱ διωγμοὶ καὶ ὁ θρίαμβος ἐν τέλει τοῦ Χριστιανισμοῦ· ἡ διαίρεσις τῆς Ῥωμαϊκῆς μοναρχίας· τὰ σμήνη τῶν σκυθικῶν καὶ γερμανικῶν θηρῶν ἔθνων τὰ ὁποῖα κατεπλημύρησαν τὴν Ἰταλίαν, ἐκυρίευσαν τὴν Ῥώμην καὶ κατέλυσαν τὴν δυτικὴν μοναρχίαν· τὰ νέα Κράτη τὰ ὁποῖα προέκυψαν ἐκ τῆς καταστροφῆς τῆς δυτικῆς μοναρχίας· ὁ Μωάμεθ καὶ οἱ Καλίφαι οἱ ὅσοι κατεκερμάτιζαν τὴν Ἀνατολικὴν μοναρχίαν καὶ ἐπηρείλουν τὸν κόσμον ὅλον· ἡ νέα ἐν Ἀσίᾳ Αὐτοκρατορία ἐπὶ Καρόλου τοῦ μεγάλου· τὰ νέα βασίλεια τὰ προέκυψαν ἐκ τῆς ἀπεράντου ταύτης Αὐτοκρατορίας, ὡς πρότερον ἐκ τῆς τοῦ Ἀλεξάνδρου· αἱ ἀπειράριθμοι αὐτόνομοι πόλεις τῆς Ἰταλίας, αἱ ὁποῖαι ἀνηγέρθησαν ἐκ τῆς ἀδυναμίας καὶ χυνοτάτης τῶν διαδόχων τοῦ μεγάλου Καρόλου· οἱ Πάπαι τῆς Ῥώμης οἵτινες σφετερισθέντες τὴν ἐξουσίαν, κατετάραξαν τὴν Εὐρώπην ἡ Χριστιανικὴν Εὐρώπην, σταυροφορεμένη καὶ ἀγεληδὸν στρατεύουσα κατὰ τῶν Σαρκενῶν πρὸς λύτρωσιν τοῦ Ἁγίου Τάφου· οἱ Τούρκοι οἵτινες, ἐκ τῶν ἀποστάτων μερῶν τῆς Ἀσίας ὁρμώμενοι, εἰς τὴν μικρὰν Ἀσίαν κατασταθέντες ἐκυρίευσαν τὴν Νίκαιαν, καὶ Προῦσαν, εἰς τὴν Εὐρώπην ἔπειτα διαβάντες ἐκυρίευσαν τὴν Ἀδριανούπολιν, καὶ τέλος τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ οὕτω κατέστρεψαν τὸ Βυζαντινὸν βασίλειον· ἡ στερέωσις τῶν νέων βασιλείων διὰ τῆς καθυποτάξεως τῶν ἐντὸς τῆς ἐπικρατείας ἀνυποτάκτων Δουκῶν καὶ Κομητῶν, οἵτινες ἀπετέλουσαν πό-

λιν ἐν πόλει, ἡ ἐκρηξίς τῆς Γαλλικῆς Ἀναπολιτεύσεως ἡ ὁποία κατετάραξε τοὺς βασιλεῖς τῆς Εὐρώπης, ἡ ἀνύψωσις τοῦ Ναπολέοντος, ἡ ἐπαπειλήσασα τὸν κόσμον ὅλον, ἡ πτώσις καὶ ἐξορία τοῦ προσπαθήσαντος νὰ διαδεχθῆ τὸν μέγαν Κάρολον, ἡ ἀναπολούσα τὴν τελευταίαν τύχην Δημητρίου τοῦ ἐκπολιορκητοῦ, καὶ ἐνθυμίζουσα πῶς ἡ δοξα τοῦ κόσμου παρέρχεται ὡς ἡ φλόξ τῶν ἀγύρων, ἡ ἐπανάστασις τῶν Ἑλλήνων καὶ ὁ ἐνθουσιασμός τοῦ ὄθωνος μετὰ τῆς ἀπεριγράπτου συνέπειας των, ταῦτα πάντα πρέπει νὰ περάσωσιν ἀπὸ τὴν προσεκτικὴν σας ἔρευναν, ὡς ἐν στρατιωτικῇ ἐξετάσει, τὰ στρατεύματα ἐνώπιον τοῦ στρατηγῆ, καὶ αἱ διάφοροι πόλεις τοῦ κόσμου εἰς τὰ πανοράματα.

Πρέπει βέβαια νὰ μελαγχολήσῃ τις, ὅταν συλλογισθῇ ὅτι τόσα βασίλεια, τόσα κράτη δὲν ὑπάρχουσι πλέον ἀλλὰ πρέπει καὶ νὰ παρηγορηθῇ ἐκ τοῦ ἄλλου μέρους, ὅταν συλλογισθῇ ὅτι τὰ ἀφανιζόμενα βασίλεια καὶ κράτη, ἄλλα βασίλεια καὶ κράτη διαδέχονται, νέος πάντοτε κόσμος τὸν παλαιόν, καὶ οὕτως ὁ θάνατος καὶ ἡ νέκρωσις δὲν βασιλεύει οὐδέποτε, καὶ εἶναι εἰς τὰ τοῦ πολιτικοῦ κόσμου ἀλλεπάλληλοι διαδοχαί, ὡς εἰς τὰ τοῦ φυσικοῦ. Καὶ πρέπει τελευταῖον νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν ἀδίστακτον πληροφορίαν ὅτι αἱ μεταβολαὶ αὗται τῶν ἀνθρωπίνων δὲν γίνονται ἀκρίτως καὶ κατὰ τύχην, ὡς τὰ κύματα τῆς θαλάσσης κινεῖνται ὑπὸ τῆς τυχαίας φορᾶς τῶν ἀνέμων. Ἄπειρος γοῦς, ἐφορεῖται τὰ πάντα, διατάσσει τὴν γένεσιν, αὔξησιν, πτώσιν καὶ ἀφανισμόν τῶν ἔθνων, ἵνα διὰ τῶν μεταβολῶν τούτων ἐπιτύχῃ τοὺς ἀπείρους σκοπούς του, εἰς τῶν ὁποίων, εἶναι βέβαια καὶ ἡ πρόοδος τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Διὰ τῶν τοιούτων μεταβολῶν καὶ καταστροφῶν διδάσκει, νοθεύει, τιμωρεῖ μᾶλλον ἢ ἤττον αὐστηρῶς, κατὰ τὰ ἀμαρτήματα.

Εἰ μὲν ἐφαρμώσωμεν τοῦτο εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος, βλέπομεν ὅτι ὡς δίκαιος ἐσυγχώρησε νὰ τιμωρηθῇ διὰ τὰς ἀταξίας του, καὶ ἐτιμωρήθῃ βέβαια ἀρκετὰ, ὑποπεσὼν εἰς διαφόρους ζυγούς· ἀλλ' ὡς ἥπιος πατήρ δὲν ἔστερξε καὶ νὰ ἀφανισθῇ τὸν ἀντικείμενον ὁ τόπος του ἐγὶνε θάραθρον πάντων τῶν αὐτῶ τυραννευσάντων ἔθνων· καὶ ἀφ' οὗ παρεχώρησεν ὥστε ὀλοκλήρους αἰῶνας μετὰ πικρὰν καὶ τρομερὰν ὀμίχλην νὰ συσκιασθῇ ἡ πρώτη μεγάλη του λάμψις, πάλιν ηὐδόκησεν ὥστε εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς τρίτης δεκαετίας τῆς δεκάτης ἐνάτης ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος νὰ στήσῃ, διὰ τῆς παλιγγενεσίας του, νέαν ἐποχὴν, ἀγνωρίστον εἰς τὸν κόσμον.

Ἐκ τοῦ προεκτεθέντος γενικοῦ πίνακος θέλομεν ἐκλεξεί μόνον τὰ ἀποβλέποντα τὰς παλαιότερας τύχας τῶν Ἑλ-

λήνων, ὅσα εἶναι ἱκανὰ νὰ χαρακτηρίσωσι τὸ ἔθνος τοῦτο ἐπὶ τῶν διαφόρων του φάσεων, καὶ τοῦτο μόνον ὡς προδιάθεσιν εἰς τὸ περὶ τῆς κυρίως Φιλολογίας μάθημα. Τὰς νεωτέρας τύχας τοῦ ἔθνους ἀφίνω εἰς τὰ σοφὰ μαθήματα τῶν σεβαστῶν συνδιδασκάλων καὶ συναδελφῶν μου. τὰ νέα πρᾶγματα ἀρμύζουσι μᾶλλον εἰς τὰς νέας ψυχὰς σας. Ἡ αἰσθαντικὴ ψυχὴ σας θέλει εὖρεϊ δυσάρεστον καὶ λυπηρὸν ὅτι μετὰ τὴν πτώσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως δὲν ἀκούεται πλέον Ἑλληνικὸν ὄνομα, εἰμὴ ἐπὶ χλευασμῶν καὶ ἐξυβρίσει. Ὡς καὶ ὁ γλαφυρὸς ποιητὴς τῆς Ἰταλίας δὲν ἠδυνήθη νὰ κρατήσῃ τὴν γολθὴν του· διὰ πικρᾶς πρὸς αὐτὴν ἀποστροφῆς λέγει·

or se tu sei vil serva, è il tuo servaggio
(non ti lagnar), giustizia e non ultraggio. (47)

Πλέον εὐάρεστος θέλει σὰς εἶναι ἡ ἄλλη ὄψις ὑπὸ τὴν ὁποίαν θέλετε θεωρήσει τοὺς Ἕλληνας, ἡ ὄψις τῶν γραμμάτων· διότι ἐν ταύτῃ θέλετε εὖρεϊ ὄχι ἐκ διαλειμμάτων ἀλλὰ κατὰ συνέχειαν ἐξηγημένον τὴν φιλομαθειαν τοῦ ἔθνους. Στερηθέντες οἱ Ἕλληνας τὴν πολιτικὴν αὐτῶν ὑπερξῆν συνεῖδαν ὅτι ἄλλην σωτηρίας ἐλπίδα δὲν εἶχαν, παρὰ τὰ γράμματα, καὶ λοιπὸν ὅλοι ἐξ ἀμίλλης, κατὰ τὸ δυνατόν, ἠγωνίζοντο τὸν ἀγῶνα τοῦτον τὸν καλόν. Καὶ ἰδοὺ ἡ νῦν ἀτυχὴς μεγαλόπολις τῶν Ἰωαννίνων μετ' αὐτὴν σχεδὸν τὴν ἄλωσιν διαπρέπει μετὰ τὰ σχολεῖα τῆς καὶ μετὰ τοὺς ἐνδόξους διδασκάλους τῆς ἐπὶ τῶν νεωτέρων χρόνων λάμπει καὶ εὐεργετῆ τὴν Ἑλλάδα διὰ τῶν ἀληθινῶν Μεδίκων τῆς, τῶν Ζωσιμάδων, Καπλανῶν καὶ πολλῶν ἄλλων· Ἡ Τύρναβος καὶ πολλαὶ ἄλλαι πόλεις τῆς Θεσσαλίας προητοιμάζον ἐπισήμους ἀνδρας εἰς τὸ ἐξῆς. Τὸ Μεσολόγγιον μετὰ τὴν περιώνυμον Παλαμιαίαν Σχολὴν, ὁ Ἄθων μετὰ τὴν Ἀθωνιάδα ἀκαδημίαν, ἡ Πάτρις μετὰ τὸν Κεραμέα τῆς, πᾶσα μητρόπολις καὶ πᾶσα κώμη μετὰ τὰ Ἑλληνικὰ σχολεῖα, ἡ Κωνσταντινούπολις διὰ τῶν Πατριαρχῶν, τὸ Βουκορέστιον καὶ Ἰάσιον διὰ τῆς προστασίας τῶν Ἑλλήνων ἡγεμόνων, οἱ ἀπανταχοῦ τῆς Εὐρώπης ἐσκορπισμένοι Ἕλληνας, ὅλοι ἐκ συμφώνου εἵτηναν πρὸς τὸ αὐτὸ τέρμα μετὰ τὴν αὐτὴν πεποιθήσιν μετὰ τὴν ὁποίαν ὁ Κολόμβος ἐξήτει τὴν νέαν γῆν· ὅλοι εἵτηναν νὰ μὴ ἀφήσωσι νὰ διακοπῇ τὸ νῆμα, τὸ ὅποιον μᾶς ἦναι, ἂν καὶ πολλὰ χαλαρῶς, μετὰ τοὺς προγόνους. Ὅλιγον τι πρὸ τῆς ἐπανάστασεως, ἡ Σμύρνη, ἡ Χίος, αἱ Κυθωνίαι, τὰ Ἰωάννινα, καὶ πολλὰ ἄλλαι πόλεις ἐγέμιζαν τὰς ἀκαδημίας τῆς Εὐρώπης μετὰ νέους φιλομαθεῖς οἱ ὅσοι, προτελεσθέντες ἐν τοῖς Γυμνασίοις, ὑπήγαγιναν νὰ ἀσκηθῶσιν εἰς τὴν μεγάλην πάλαιστραν, ἵνα εὐεθῶσιν ἔτοιμοι εἰς τὴν λαμπρὰν ἡμέραν καθ' ἣν ὁ υἱὸς τῆς παρ-

θένου προύμνησε τὴν σύλληψίν του μετὰ τὴν ἀνάστασιν τῆς Ἑλλάδος. Ὁ δὲ αἰδίδιμος Κοραΐς, ὁ ἐθνοδιδάσκαλος Κοραΐς, δεχόμενος τοὺς νέους, καὶ τάττων αὐτοὺς ὑπὸ τὴν σημαίαν τῆς ἀρετῆς, τοὺς ἀνέπεμπεν εἰς τὸ νέον δρᾶμα, ἐφωδιασμένους μετὰ τὸ σύνθημα τῆς παλιγγενεσίας.

Τελευταῖον ὁ καιρὸς τῶν θαυμάτων ἐπλησίασε, τὸ πρὸ πολλοῦ μελετούμενον σχέδιον ἔπρεπε νὰ ἐκτελεσθῆ, τὸ σύνθημα ἐλευθερία ἢ θάνατος ἐδόθη. Εἰς τὴν σάλπιγγα τοῦ Ἄρεως ἔπρεπε νὰ παραχωρήσωσιν αἱ δειλαὶ καὶ φιλήσυχοι Μοῦσαι. Ἡ Ἑλλάς εὐρέθη ὅλη εἰς τὰ ὄπλα, καὶ περὶ τῶν ὄλων ἀγωνιζομένη, μετὰ αὐτὸν τὸν θάνατον πολλὰς παλαιοῦσα, δὲν ἠδύνατο βέβαια νὰ φροντίσῃ περὶ σχολείων ὡς ἐπεθύμει. Τότε ἡ θεία πρόνοια κηδομένη περὶ τῆς Ἑλλάδος, ἤγειρε τὸν μέγαν ἄνδρα, ἵνα ἀναπληρώσῃ τὰ ἐλλείποντα ὑπὸ τοῦ τότε ἀρτισυστάτου πρώτου Ἑλληνικοῦ κράτους, ὑπὸ τοῦ κράτους τοῦ Ἰονίου, ἐσυστήθη, διὰ τοῦ ἀειμνήστου Κόμητος Γίλφορντ, ἡ Ἰόνιος Ἀκαδημία ἐν Κερκύρᾳ. Ἡ Ἡπειρος, ἡ Θεσσαλία, ἡ Μακεδονία, ἡ Θράκη, ἡ Πελοπόννησος, ἡ Κρήτη, ἡ Κύπρος, ἡ Εὐβοία, αἱ Κυκλάδες καὶ Σποράδες νῆσοι, ἔσπευσαν νὰ πέμψωσι τὰ τέκνα των, νὰ φωτισθῶσιν εἰς τὴν Ἰόνιον ἀκαδημίαν, ὑπὸ τὴν εὐνομίαν τῆς Ἐπτανήσου, καὶ νὰ ἀπολαύσωσι τῶν εὐεργεσιῶν τοῦ πρώτου αὐτῆς ἀρχοντος, τοῦ ὑπερἐνδόξου Κόμητος Γίλφορντ. Καὶ ἐν τῷ οἱ ἀξιοὶ ἐφάμιλλοι, τῶν Μακρονομάχων καὶ Πλαταιομάχων κατέστρεψαν στρατοὺς καὶ στόλους τῶν βαρβάρων, ὑπὸ σοφῶν καὶ ἐκπολιτευτῶν ὀδηγουμένους, ἐν τῷ ἡ νίκη ἐσκέπαζε τὰ μέτωπά των μετὰ τὴν κόριν τοῦ πεδίου τῆς δόξης, ἡ Ἰόνιος ἀκαδημία ἠσύχως προητοίμαζε τοὺς υἱοὺς των εἰς ὑπηρεσίαν τῆς πατρίδος. Πολλοὶ τῶν ἐν τῇ ἐλευθέρᾳ Ἑλλάδι καὶ ἀλλαχοῦ λαμπρὸν στάδιον τρεχόντων ἔλαβαν τὰς ἀρχὰς ἢ τὴν τελείαν ἐκπαίδευσίν των ἐν τῇ Ἰονίᾳ ἀκαδημίᾳ. Πολλότατοι Ἕλληνες, ἡ ἀμέτως ἡ ἐμμέτως ἀπῆλθον τῶν ἀγαθοαρχῶν τοῦ αὐτῆς ἀρχοντος, καὶ δὲν ἐπεθύμουν νὰ ἐκφωνήσω ἐπὶ τοῦ παρόντος ὅτι ὁ τοσοῦτος καὶ τοσοῦτος εὐεργετήσας ἐνάρετος ἀνὴρ περιμένει ἀκόμη σημεῖον τῆς κοινῆς ἡμῶν εὐγνωμοσύνης. (50)

Ἡ Ἰόνιος ἀκαδημία ἔκαμεν ἄπειρα καλὰ εἰς τοὺς Ἕλληνας. Δὲν δύναμαι ὁμῶς νὰ κρύψω πόσον λυπηρὸν φαίνεται μοι ὅτι οἱ κάτοικοι τῶν Ἰονίων νήσων, διὰ τὴν ἐπικρατήσασαν χρῆσιν τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης, ἐξ αἰτίας τῶν πρώην περιστατικῶν, δὲν ἔγιναν τόσον εἰς τοὺς ὁμογενεῖς χρήσιμοι, ὅσον ἦτο δυνατόν νὰ ἐλπίσῃ τις ἐκ τῆς μεγάλης εὐφυΐας καὶ πολλῆς αὐτῶν προκοπῆς· εἰ μὲν ὁμῶς τοῦτο τοὺς ἀφαίρει ταύτην δὲν τοὺς ἀφαίρει βέβαια τὴν ἄλλην εὐαρέστησιν ὅτι ἐτίμησαν τὸ ἔθνος παρὰ τοῖς

ξένοις, καὶ στρατευόμενοι καὶ πολιτευόμενοι καὶ συγγράφοιτες. Ἄλλ' ἀφοῦ ἐδειξεν εἰς Ἰταλοὺς, εἰς Γάλλους, καὶ εἰς Βρετανούς, ὅτι εἶναι εὐκλόην εἰς τοὺς Ἕλληνας νὰ μετέλλωσιν ἐπιτηδείως τὰς ξένας γλώσσας, εἶναι πλέον καιρὸς νὰ ἐγκαταλείψωσι τὰ ξένα ταῦτα ἐγκαλλωπίσματα, καὶ νὰ ἀσπασθῶσι τὰ ἐθνικά.

Ὅταν δὲ ἀποβλέψω εἰς τὴν ὀργῶσαν πρὸς Ἑλληνικὴν παιδείαν εὐφροσάτην νεότητα τῆς Κερκύρας καὶ ὅλης τῆς Ἐπτανήτου, τῆς ὀπίας μέγα καὶ ἐμβριθῆς ἤδη ἀναπτύσσεται φρόνημα ὅταν ἀποβλέψω εἰς τὴν φορὰν τοῦ καιροῦ, καὶ εἰς τὰ πατριωτικὰ φρονήματα τῶν νῦν ἀρχηγῶν τῆς Κυβερνήσεως, δὲν ὀκνῶ νὰ πρεσβύω ὅτι ὀλίγος καιρὸς θέλει παρέλθῃ καὶ εἰς τὰ δικαστήρια καὶ εἰς τὰ βουλευτήρια τῆς πατρίδος τοῦ Εὐγενείου, τοῦ Θεοτόκη, τοῦ Κατηρόλου, τοῦ Φατσέα θέλει ἀντιλήσῃ ἡ ὠραία Ἑλληνικὴ γλώσσά μας, μετ' εὐγνωμοσύνης δὲ καὶ μυραλειψίας διὰ τὴν μέχρι τοῦδε ὑπηρεσίαν θέλει ἀποπεμφθῆ ἢ νεωτέρα ἀδελφότητι Ἰταλικῇ. Ἀφίωνν δὲ τὴν πολιτικὴν νὰ στήσῃ τὰ ὄρια τῆς ὅπου καὶ ὅπως θέλει, δὲν διαστάζω νὰ εἴπω ὅτι, τοῦ συνδήματος δοθέντες, καὶ πρὸς τὴν γλῶσσαν καὶ πρὸς πᾶσαν μάθησιν τοὺς γνησίους Ἕλληνας, τοὺς ἀδελφούς μας Ἐπτανήσιους θέλομεν ἔχει ἀνταγωνιστὰς ἐπιφόβους, ὡς ἄλλοτε πρὸς αὐτοὺς ἔλεγα, ὅτι θέλουσιν ἔχει ἀντιπάλους τοὺς κατάντικρού των κειμένους ἀτυχεῖς ἀδελφούς των, τῆς τύχης ποτὲ εὐνοοῦσης.

Ἡ Ἰόνιος ἀκαδημία συστήθη μετὰ τὴν ἐν Βόννη τῆς Προυσίας, εἶναι, ὅσον ἐμοὶ γνωστὸν, ἡ παρατελευταία τῆς Εὐρώπης, καὶ ἡ πρώτη Ἑλληνικὴ. Τὸ ἐδικὸν μας Ὁθώρειον Παρεπιστήμιον, εἶναι ἡ νεωτάτη τῆς Εὐρώπης καὶ δευτέρα Ἑλληνικὴ ἀκαδημία.

Τὸ Πανεπιστήμιον τοῦτο, ἐπὶ ἀκραδάντου βάσεως ὄν ἰδρυμένον, βασιλικῶς προστατευόμενον, ὑπὸ ἀξίων κληρητῶν κατεχόμενον εἶναι προωρισμένον νὰ τελειώσῃ τὸ μέγα ἔργον τὸ ὅποιον τὰ πρὸ αὐτοῦ παιδευτήρια ἤρχισαν καὶ ἠτοίμασαν. Αἱ ἀκτῖνές του θέλουσιν ἐξαπλωθῆ πρὸς ἀνατολὰς καὶ πρὸς μεσημβρίαν.

Μακάριοι καὶ τρισμακάριοι οἱ νέοι οἱ ὅποιοι θέλετε διατρέξῃ τοιοῦτον ἐνδοξὸν στάδιον. Εἰς ἡμᾶς τοὺς πρεσβυτέρους εἶναι ἀρκετὸν ὅτι ἠνοίξαμεν τὸ στάδιον, τῆς βαλβίδος καταπεσοῦσης, ἐδείξαμεν τὸ τέρμα, καὶ εὐάρεστος αἰσθησὶς ὅτι, ἀπαλλαγθέντες πλέον ἀπὸ τὸ δυσχερὲς τῆς ξενιτείας καὶ τὸ ἀπατρι, θέλομεν καταλύσει τὴν πλάνητα βίον μας εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς ἀγαπητῆς Ἑλλάδος, εἰς τὸ κέντρον τῆς Ἑλληνικῆς ἀναπτύξεως, ἐλπίζοντες πάντοτε ὅτι δάκρυον τρυφερᾶς εὐγνωμοσύνης θέλει εὐρεθῆ τις νὰ χύσῃ ἐπὶ τῶν τάφων μας.